T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ALTINDAĞ İLÇESİNE GÖÇ ETMİŞ 18-65 YAŞ ARASI BİREYLERDE UYUM SÜRECİ, KÜLTÜRLEŞME VE ÇATIŞMA ÇÖZÜM YAKLAŞIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: TANIMLAYICI ÇALIŞMA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şenay Betül ÜNAL

HEMŞİRELİK PROGRAMI

Ankara, 2019

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ALTINDAĞ İLÇESİNE GÖÇ ETMİŞ 18-65 YAŞ ARASI BİREYLERDE UYUM SÜRECİ, KÜLTÜRLEŞME VE ÇATIŞMA ÇÖZÜM YAKLAŞIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: TANIMLAYICI ÇALIŞMA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şenay Betül ÜNAL

HEMŞİRELİK PROGRAMI

Ankara, 2019

T.C.

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Altındağ İlçesine Göç Etmiş 18-65 Yaş Arası Bireylerde Uyum Süreci, Kültürleşme ve Çatışma Çözüm Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi: Tanımlayıcı Çalışma Örneği

Şenay Betül ÜNAL

Yüksek Lisans Tezi

12.06.2019

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Birgül ÖZKAN

Jüri Üyeleri

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül KOÇ

Dr. Öğr. Üyesi Nesibe GÜNAY MOLU

Dr. Öğr. Üyesi Birgül ÖZKAN

Okuduğumuz ve Savunmasını dinlediğimiz bu tezin bir Yüksek Lisans derecesi için gereken tüm kapsam ve kalite şartlarını sağladığını beyan ederiz.

Doç. Dr. Ender ŞİMŞEK

Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans derecesi için gereken tüm şartları sağladığını tasdik ederim.

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda patent ve telif haklarını ihlal edici etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tezde kullanılmış olan tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

31-05-2019

ŞENAY BETÜL ÜNAL

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitiminden ve bu çalışmanın planlanıp sonlandırılmasına kadar her zaman destek olan fikirleriyle beni aydınlatan, bilgi, birikim ve tecrübeleriyle bana yol gösteren güler yüzünü ve samimiyetini benden esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Birgül ÖZKAN'a sonsuz teşekkür ederim.

Tez çalışmam boyunca manevi desteklerini esirgemeyen, bana kendimi her türlü şanslı hissettiren ve bana en başından beri inanan sevgili anneme, babama ve kardeşime en derin teşekkürlerimi sunarım.

Tezimin gerçekleşmesine olanak sağlayan, bana her ihtiyacım olduğunda zaman ayıran sevgili Altındağ Belediye Meclis Üyesi Muhammet BUDAK, Deniz BEZ ve Esra TAYAZ'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **v**
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ ..... **vi**
TABLOLAR DİZİNİ ..... **vii**
1. GİRİŞ **1**
1.1. Problemin Tanımı ve Önemi 1
1.2. Araştırmanın Amacı 4
1.3. Araştırmanın Soruları 4
2. GENEL BİLGİLER **5**
2.1. Göç Kavramı 5
2.1.1. Göç Türleri 6
2.1.1.1. İç ve Dış/Uluslararası Göç 6
2.1.1.2. Gönüllü ve Zorunlu Göç 8
2.1.1.3. Kalıcı ve Geçici Göç 10
2.1.2. Göç Terimleri 11
2.1.3. Göçmen, Mülteci ve Sığınmacı Kavramları 11
2.1.4. Türkiye'nin Göç Politikaları ve Göç Durumu 12
2.1.5. Türkiye'ye Yapılan Yabancı Göçler 13
2.1.6. Türkiye'ye Yapılan Suriyeli Göçü 14
2.2. Kültür 15
2.2.1. Kültür Şoku 15
2.2.2. Kültürlenme 15
2.2.3. Kültürel Adaptasyon 15
2.2.4. Göçmenlerin Uyum Süreci ve Uyum Sorunları 16
2.3. Çatışma Kavramı 17
2.3.1. Çatışma Türleri 19
2.3.2. Çatışma Çözme Davranışları 19
2.3.3. Çatışma Çözme Süreci 20
2.4. Göç ve Sağlık 21
2.4.1. Göçün Psikolojik Boyutu 21

2.5. Göç Eden Bireylerin Sağlını Koruma ve Geliştirmede Hemşirenin Rolü 22
3. MATERYAL VE YÖNTEM 24
3.1. Araştırmanın Tipi 24
3.2. Araştırmanın Etik Boyutu 24
3.3. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri 24
3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi 25
3.4.1. Araştırmaya Dahil Olma Kriterleri 25
3.4.2. Dışlama Kriterleri 26
3.5. Araştırmada Verilerinin Toplanması 26
3.6. Araştırma Verilerinin Toplanmasında Kullanılan Anket ve Ölçekler 26
3.6.1. Kişisel Bilgi Formu (EK-5) 26
3.6.2. Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımları Ölçeği (KAÇÇY) (EK-6) 27
3.6.3. Kültürlenme Ölçeği (KÖ) (EK-7) 27
3.6.4. Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri (KAE) (EK-8) 27
3.7. Araştırmanın Uygulanması 28
3.7.1. Ön Uygulama 28
3.8. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri 29
3.8.1. Bağımlı Değişkenler 29
3.8.2. Bağımsız Değişkenler 29
3.9. Araştırma Verilerinin Analizi 29
4. BULGULAR 30
5. TARTIŞMA 46
6. SONUÇ VE ÖNERİLER 51
7. KAYNAKLAR 55
8. EKLER 64
EK-1. TEZ ÖNERİ ONAYI 64
EK-2. ETİK KURUL ONAYI 65
EK-3. ÇALIŞMA İZNİ ONAYLARI 66
EK-4. HASTA BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU 69
EK-5. KİŞİSEL BİLGİ FORMU 70
EK-6. KİŞİLERARASI ÇATIŞMA ÇÖZME YAKLAŞIMLARI ÖLÇEĞİ 72

EK-7. KÜLTÜRLENME ÖLÇEĞİ..... 75
EK-8. KÜLTÜRLERARASI ADAPTASYON ENVANTERİ 77
EK-9. ÖZGEÇMİŞ..... 79

ÖZET

Altındağ İlçesine Göç Etmiş 18-65 Yaş Arası Bireylerde Uyum Süreci, Kültürleşme ve Çatışma Çözüm Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi: Tanımlayıcı Çalışma Örneği

Sığınan bu göçmenlerin Türkiye'nin hemen hemen her bölgesine dağılmışlardır. Büyükşehirlerde yaşayan göçmenler kentin kültür yapısına uyum gösterme konusunda birtakım zorluklar yaşamaktadırlar. Bu zorluklar arasında sağlık hizmetlerine ulaşma ve kendilerini doğru bir şekilde ifade edebilme yer almaktadır.

Bu çalışma, göç yaşayan bireylerin uyum süreçleri, kültürleşme ve çatışma çözüm yaklaşımlarını değerlendirilerek gereksinimlerini saptamak amacıyla yapılmıştır.

Çalışma Ankara'nın Altındağ ilçesinde yaşayan 18 ile 65 yaş arası 281 Suriyeli göçmenle yapılmıştır. Çalışmanın verileri "Hasta Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu'', "Kişisel Bilgi Formu", "Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımları Ölçeği", "Kültürlenme Ölçeği" ve "Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri" ile toplanmıştır. Toplanan veriler SPSS (IBM SPSS Statistics 24) adlı paket program kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre cinsiyet bütünleşme, yüzleşme boyutlarında kadınlar lehine anlamıdır. Kampa katılan göçmenlerin hiç kampta bulunmayan göçmenlere göre daha çekingen oldukları belirlenmiştir. Aynı şekilde çalışan bireyler çalışmayan bireylere göre daha çekingen davranmaktadır. Çatışma stratejilerine bakıldığında ise ev hanımı olan göçmenlerin doktorlara göre daha çok asimile oldukları; ancak buna nazaran bütünleşme boyutlarının yüksek olduğu görülmüştür. Ülkede ekonomik durumu iyi olan göçmenler toplumla daha kolay bütünleşmektedir.

Göç, her gönüllü ya da zorunlu olsa da olmasa da birey için zor bir süreçtir. Ancak savaş gibi zorunlu bir göçün birey için psikolojik travmalara neden olduğu bu çalışma ile belgelenmiştir. Bu süreçte göç edilen bölgedeki mikro düzeydeki uygulamaların sağlıklı ve yeterli olması bireyin içinde bulunduğu zor süreci atlatmasına yardımcı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, göçmen, hemşire, mülteci, sığınmacı

ABSTRACT

Evalution of Adaptation Process, Culturing and Conflict Resolution Approaches in People Aged 18-65 Who Have Migrated to Altındağ

These are distributed migrants to seek refuge in almost every region of Turkey. Immigrants living in metropolitan areas have difficulties in adapting to the cultural structure of the city. These challenges include access to health services and the ability to express themselves correctly.

The aim of this study was to evaluate the adaptation processes, acculturation and conflict resolution approaches of immigrant individuals to determine their needs.

The study was conducted with 281 Syrian immigrants between 18 and 65 years of age living in the Altındag district of Ankara. The data of the study were collected by “Informed Volunteer Consent Form”, “Personal Information Form ”, “Intepersonal Conflict Resolution Approaches Scale”, “Culturing Scale” and "Cross-cultural Adaptation Inventory”. The collected data were analyzed using SPSS (IBM SPSS Statistics 24).

According to the research findings, gender integration is the meaning in favor of women in confrontation dimensions. It was determined that the immigrants who participated in the camp were more shy than those who had never been in the camp. Likewise, working individuals behave more shyly than non-working individuals. When the conflict strategies are examined, it is seen that immigrants who are housewives are more assimilated than doctors; however, it was observed that the integration dimensions were high. Immigrants with good economic status in the country are more easily integrated into society.

Migration is a difficult process for an individual, whether voluntary or compulsory. However, it has been documented in this study that a forced migration such as war causes psychological traumas for the individual. In this process, the healthy and sufficient micro level applications in the migrated region help the individual to survive the difficult process.

Keywords: Asylee, migration, migrant, nurse, refugee

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB : Avrupa Birliği

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

AFAD : Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

BM : Birleşmiş Milletler

BMMYK : Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği

ICN : International Council of Nurses

ICNM : The International Centre on Nurse Migration

IOM : Uluslararası Göç Örgütü

KAÇÇY : Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımları Ölçeği

KAE : Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri

KÖ : Kültürlenme Ölçeği

OPEC : Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü

YUKK : Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 4.1. Göç eden bireylere ilişkin sosyo-demografik bulguların dağılımı (n=281)..... 30
Tablo 4.2. KAÇÇY, KÖ, KAE Ölçeklerinin alt Boyutlarının puan ortalamaları ve dağılımı (n=281)..... 32
Tablo 4.3. Göç eden bireylere ilişkin bulgularla KAÇÇY ölçeği alt boyutları puan ortalamaları ve ortancalarının dağılımı (n=281). 33
Tablo 4.4. Göç eden bireylere ilişkin bulgularla KAÇÇY ölçeği alt boyutları puan ortalamaları ve ortancalarının dağılımı (n=281). 34
Tablo 4.5. Göç eden bireylere ilişkin değişkenlerle KÖ alt boyutları puan ortalamaları ve ortancalarının dağılımı (n=281). 36
Tablo 4.6. Göç eden bireylere ilişkin değişkenlerle KÖ alt boyutları puan ortalamaları ve ortancalarının dağılımı (n=281). 37
Tablo 4.7. Göç eden bireylere ilişkin bulgularla KAE alt boyutları puan ortalamaları ve ortancalarının dağılımı (n=281). 40
Tablo 4.8. Göç eden bireylere ilişkin bulgularla KAE alt boyutları puan ortalamaları ve ortancalarının dağılımı (n=281) 41
Tablo 4.9. KAÇÇY, KÖ ve KAE puanlarının korelasyon sonuçları (n=281). 43

1. GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı ve Önemi

Göç, "Uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmek süresi; yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleri" biçiminde tanımlanmaktadır (1). Afrika, Asya, Avrupa ve Kuzey Amerika başta olmak üzere birçok ülke göçten etkilenmektedir (2). Türkiye'ye bakıldığında özellikle son yıllarda göç eden birey sayısındaki artış sebebi ile göç ve getirdiklerini bio-psiko-sosyal açıdan değerlendirme gereksinimi oluşmuştur (3).

Dünya'da ve Türkiye'de göç durumunda önemli ve çarpıcı verilere rastlanmaktadır. Birleşmiş Milletler (BM) 2017 küresel göç verilerine göre 2000 yılında dünya üzerinde 173 milyon kişi, yani dünya nüfusunun % 2.8'ini göçmenler oluştururken, 2017 yılında bu rakam 258 milyon kişi, yani % 3.4'e yükselmiştir (2). Uluslararası göçmen nüfusu Asya bölgelerinde 2000 yılında dünya nüfusunun %50'sini, 2017 yılında ise %80'ini oluşturmaktadır. Türkiye'de, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verileri incelendiğinde 2018 yılında Rusya ve Almanya hudut kapıları başta olmak üzere toplam 39.468.492 kişi ülkemize giriş yapmaktadır (4). Türkiye'de yaklaşık 5 milyon göçmen bulunmaktadır. Bu oran Türkiye nüfusunun %6'sı olarak belirlenmiştir (2). Son çalışma verileri incelendiğinde yıllara göre geçici koruma kapsamında geçici barınma merkezleri dışında 3.474.744, geçici barınma merkezlerinde 138.645 Suriyeli göçmen olduğu bildirilmiştir (4).

Göçü etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler kültür, din, toplumsal, ekonomik vb. pek çok farklı biçimde olabilmektedir. Bu faktörlerin yanı sıra demografik özellikler de önemlidir. Göç eden bireylerin yaş, cinsiyet, eğitim vb. özellikleri göçe uyum sürecini etkilemektedir. Sözü edilen faktörlerin yanı sıra göç uyumunu etkileyen başka durumlarda bulunmaktadır. Genellikle çalışma ve sığınma amaçlı göç yapılmaktadır (5). Bulundukları ülkede iş bulamayan veya çalıştığı işten ekonomik, eşitsizlik gibi sebeplerden dolayı başka ülkeye çalışmak için taşınan bireylerin olduğu durumlar "işçi göçü" olarak ifade edilmektedir (5). Sığınma isteyen bireyler, ilgili uluslararası veya ulusal belgeler kapsamında bir ülkeye mülteci olarak

başvuru yapar ve sonucunu bekleyen kişiler olarak tanımlanmaktadır (1). Sığınma süreci "sorunlar yumağı" niteliğini taşımaktadır; çünkü göç eden bireyler göç ettikleri yerde ciddi sorunlar yaşarlar (6). Bu sorunlardan bir tanesi kültürel adaptasyondur.

"Kültürel adaptasyon kavramı" başka kültür içindeki hayata uyum sağlama ya da yeni yerleşilen kültürün üyeleri ile iletişim kurma kabiliyeti olarak ifade edilmektedir. Bahsi geçen kültürel adaptasyon hayatın hemen hemen her alanında çok önemlidir (7). Kültürel adaptasyon süreci içinde bireyler yeni toplumun kültürel özelliklerini alarak kültürlenmektedirler ve böylece göç edilen ülkeye yerleşme sonrasında kültürleşme süreci başlamaktadır (8). Ancak her zaman kültürlenme olumlu bir sonuçla tamamlanmamaktadır. Kültürel adaptasyonda sorun çıktığında çatışma devreye girebilmektedir (9).

Farklı kültürlerin entegresyon sürecinde bireylerde uyum ve çatışma problemleri görülmektedir (10). Uyum süresi sosyo-demografik özellikler, yaş, göç edilen yerde kalma süresi gibi değişkenlerden etkilenmektedir (11). Göç olgusunun yaşandığı bölgelerde kişiler arası iletişimin olması, kültürel uyum ve çatışmaların önlenmesi önemlidir (10).

"Çatışma" bir bireyin kendi içinde olabileceği gibi, birey ile bir başka birey veya grup arasında meydana gelebilmektedir. Çatışma bireyin veya grubun bir seçeneği tercihinde zorlanması ve bahsi geçen zorlanmanın sonucunda karar verebilme mekanizmalarının bozulmasıdır (12). Çatışmaya sebep olan bireyler sorunlarla mücadele edemezlerse toplumdan uzaklaşma, çevrelerindeki bireylerle iletişim kuramama ya da onlarla tartışma, türlü psikolojik rahatsızlıklar ve daha kötü senaryolarda suça karışma gibi çeşitli olaylarla karşılaşılmaktadır. Bu nedenle bireylerdeki çatışma-çözme becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Aksi taktirde pek çok zihinsel ve ruhsal hastalıkların gelişmesini sağlayabilir.

Göç ve sağlık ilişkisine bakıldığında, göç eden bireylerde kızamık, verem ve çocuk felci gibi fizyolojik sorunların yanı sıra emosyonel ve ruhsal birçok sorun da görülmektedir (6). Yaşayacakları olaylar ve anavatanlarından farklı bir yerde yaşıyor olmaları onların ruhsal sağlık sorunlarını tetiklediği düşünülmektedir (13). Özellikle karşılaşılan sorunların başında, post-travmatik stres bozukluğu ve yaygın zihinsel sağlık bozukluklar gelmektedir (13).

Sağlık-hastalık ilişkisinin belirleyici faktörlerinden kültürel faktörün özellikle göç olayında önemli bir rol oynadığı unutulmamalıdır. Göç eden bireylerin ruh sağlığının korunması ve geliştirilmesi için yaşam şekilleri, karşılaştıkları zorluklar ve sorunlarla baş etme düzeylerinin sağlık profesyonelleri tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir (14). Sağlık profesyonellerinin bireylerin, grupların ve toplumun sağlığını koruyup geliştirmesi gerekmektedir. Bunun için de bireylerin sağlık durumlarını, sağlıkları üzerinde etkili olan biyolojik, sağlık davranışlarını, sosyal, kültürel değişkenleri, yaşam biçimlerini ve inançlarını değerlendirmesi, bilimsel bilgi birikimlerini eğitici ve öğretici rolleri ile bireylerin davranışlarını değiştirmede kullanması önemlidir (15).

Uluslararası Hemşireler Konseyi (ICN)'a göre hemşirelik, her yaştan, aileden ve topluluktan, hasta veya iyi ve her ortamda bireylerin özerk ve işbirliğine dayalı bakımını kapsamaktadır (16). Hemşirelerin yalnızca fiziksel olarak hasta ile kısıtlı değil zihinsel olarak hasta ve engelli bireylere de bakım verici rolü bulunmaktadır. Bu bağlamda hemşireler sağlığın evrenselliğini destekleyen ve ICN ile ortaklaşa çalışan Uluslararası Hemşire Göç Merkezi (ICNM) çalışmalarını inceleyerek göç eden bireylerin sağlıkları ile ilişkili tüm boyutlarının korunma ve geliştirmesine yönelik özellikle hizmet verilen toplumdaki sorunlar ya da güçlü yönler belirlenerek girişimler başlatmalıdır (17). Hemşireler, doğru kaynaklara yönlendirilmeli ve karşılaştıkları güçlüklerle etkin baş edebilme becerileri geliştirilmelidir (14).

Hemşireliğin doğası gereği bireylerin hem fiziksel hem de psikososyal boyutlarını bir bütün olarak ele alan bir meslek olması nedeniyle özellikle hassas grup ve özel gruplara yönelik de koruyucu sağlık uygulamaları bulunmaktadır. Bununla birlikte hastaların yalnızca fizyolojik değil ruhsal sağlıkları ile de ilgilenen psikiyatri hemşirelerinin rolleri içerisinde toplumun ruh sağlığının geliştirilmesi ve buna bağlı olarak göçmen birey ve/veya aileleri de yer almaktadır. Bu çalışma bu alanda çalışma sayısının sınırlı olması ve göç yaşayan bireylerin uyum süreçlerinin değerlendirilerek gereksinimlerini saptamak amacıyla yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, göç yaşayan bireylerin uyum süreçleri, kültürleşme ve çatışma çözüm yaklaşımlarını değerlendirilerek gereksinimlerini saptamak amacıyla yapılmıştır.

1.3. Araştırmanın Soruları

1. Altındağ ilçesinde göç yaşayan 18-65 yaş arasındaki bireylerin demografik özellikleri nelerdir?

2. Altındağ ilçesinde göç yaşayan 18-65 yaş arasındaki bireylerin demografik özellikleriyle uyum süreci arasında anlamlı bir ilişkisi var mıdır?

3. Altındağ ilçesinde göç yaşayan 18-65 yaş arasındaki bireylerin demografik özellikleriyle çatışma/çözme yaklaşımları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

4. Altındağ ilçesinde göç yaşayan 18-65 yaş arasındaki bireylerin uyum süreci ile çatışma/çözme yaklaşımları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Göç Kavramı

Uluslararası Göç Örgütü (IOM), göç ile yapılabilecek en resmi ve kapsamlı tanımı yapmıştır. IOM'un tanımına göre göç, uluslararası bir sınırı geçme sureti ile ya da aynı sınırlar içerisinde bulunarak, sebebi, yapısı ve süresinin ne olduğu fark etmeksizin bireylerin yer değiştirmesi olarak tanımlanmaktadır (1). Yalçın (18) ise bu durumu daha açarak göçü ekonomik, ekolojik, siyasi veya bireysel nedenlerle bir yerden başka bir alana doğru yapılan kısa, orta veya uzun süreli geri dönüşümlü olan ya da olmayan, yerleşim hedefini anlamında barındıran kültürel, toplumsal ve coğrafik yer değiştirme fiili olarak tanımlamıştır. Farklı bir tanıma göre ise göç, en geniş haliyle bireylerin türlü nedenlerle bir yerden başka bir yere doğru yapmış oldukları yer değiştirme/taşınma hareketi olarak tanımlanmaktadır (19). Buna nazaran Çağlayan (20) daha sade bir tanım ile göçü belli hedeflere yönelik olan ya da hedefsiz bir yere yönelik olan bireylerin yaptıkları coğrafi hareket olarak tanımlamıştır.

Lee (21) diğer pek çok düşünür gibi göçü genel olarak bir yerin kalıcı ya da yarı kalıcı olmasına göre tanımlamıştır ve göçte "süre" olgusunun önemini vurgulamıştır. Bu açıdan bakıldığı zaman O'na göre göç hareketinde mesafe, isteğe bağlı olma ya da olmama durumu veya iç ile dış göç gibi konuların bir sınırı yoktur. Bu boyutların hepsinin toplam bir tanımını ise Mangalam yapmıştır. Mangalam'a göre göç, göçmen şeklinde isimlendirilen topluluğun daha öncesinden hiyerarşik bir biçimde düzenlenmiş olan değerler seti ya da değerlendirilmiş amaçlar temel alınarak verilen kararlar ile etkileşim sistemleri içindeki değişiklikler ile sonuçlanacak şekilde bir coğrafi alandan diğer bir alana görece yapılmış olan uzaklaşmadır (22).

Tüm bunlara rağmen açıkça görülebilir ki göç yerleşim yerleri dışında var olan değişiklikleri kapsayan bir dinamiktir. Buna bağlı olarak da göçün idari/coğrafi birimdeki farklılıklar, göç edilen bölgede bulunulan süre, bireylerin toplum için iletişim sistemi içinde oluşan farklılıklar, istem hissi, bireylerin göç etme kararlarına sebep olan kıstaslar gibi pek çok farklı boyutun olduğunu söylemek mümkündür.

2.1.1. Göç Türleri

Bir önceki bölümde de bahsedildiği gibi, çok geniş bir olgu olan göç eyleminin nedenleri bireye, topluma ve çevreye göre değişmektedir. Pek çok düşünür göçün tanımını yaparken kendilerine göre önemli olan olguyu ön plana çıkarmıştır. Bu da göçün tanımında ve dolayısıyla göç etme sebeplerinin kategorileştirilmesine neden olmuştur. Birey ya da bireylerin göç etme sebepleri farklıdır. Göç etme sebeplerine göre literatürde türlerine göre ayrılmıştır (23).

2.1.1.1. İç ve Dış/Uluslararası Göç

İç ve dış/uluslararası göç, göç türlerinin arasında en çok ele alınan göç türleri olarak bilinmektedir. İç göç, bir bireyin içinde bulunduğu ülke sınırları içinde bir bölge içinden başka bir bölgeye yapmış olduğu harekettir (24). Başka bir tanıma göre ise iç göç birey veya toplulukların bir ülkenin sınırları içinde bir yıldan daha az olmamak koşulu ile bulunduğu ortamı değiştirme fiili olarak isimlendirilmektedir. Bu açıdan incelendiğinde ekonomik kalkınma, yerleşme tarihleri ve ülkelerin büyüklüğüne göre bağlı olarak iç göç genellikle kırsal kesimlerden kentlere, kırsal kesimlerden yine kırsala, kentlerden kırsala ve kentten başka bir kente yapılan göçler olarak geçmektedir (25). Ancak iç göç genellikle az gelişmiş yerlerden çok gelişmiş yerlere doğru bir akış göstermektedir (26). Dış göç, sınırlı veya sürekli olarak göç edilen bir yer içinde çalışmak veya kalmak amacı ile bir ülkenin sınırları dışına çıkarak başka bir ülkeye doğru yapılan nüfus hareketliliği ile yer değiştirme şeklinde tanımlanmaktadır (27). Başlıkta da belirtildiği gibi bu göç türü aynı zamanda "uluslararası göç" olarak da bilinmektedir.

BM'ye göre bir göçün uluslararası nitelikle olabilmesi için, göç eylemini yapan bireyin ülkesinden ayrılarak başka bir ülkede bulunduğu sürenin 1 yıldan fazla olması gerekmektedir. Resmi olarak bakıldığında uluslararası göç 6 ana başlık altında incelenmektedir (28):

1. Sürekli yerleşenler
2. Süreli sözleşmeli çalışanlar
3. Süreli çalışan profesyoneller

4. Gizli veya yasal olmayan çalışanlar

5. Sığınmacılar

6. Mültecilerden (1951 Cenevre Antlaşmasına göre güvence altına alınanlar).

Tarihte bilinen ilk dış göç dördüncü yüzyılda Hunların Karadeniz'in kuzey bölgelerine yerleşmesinin ardından bu bölgeden kaçan Germen kavimlerinin de günümüz Arap topraklarına yerleşmesiyle ortaya çıkan Kavimler Göçü'dür. Bunun arkasından on altıncı asırdan itibaren Amerika'ya yönelik yapılan göçler dış göç örneklerinin devamını sağlamıştır (10). En güncel olarak ise 2010 yılında Suriye'de olan iç savaş sonucu halkın başka ülkelere göç etmesini dış göç örneği olarak vermek yanlış olmayacaktır (29).

Castles ve Miller 1945-1970 yılları arasında modern anlamdaki dış göçü yorumlamışlardır. Onlara göre modern anlamda 3 temel dış göç türü bulunmaktadır (30):

1. İş gücünün misafir işçi sistemleriyle gelişen Batı Avrupa göçleri

2. Sömürge işçilerinin öncesinde sömürgeci durumunda olan ülkelere yaptıkları göçler

3. Asya, Avrupa ve Latin Amerika kökenli bireylerin Kuzey Amerika ile Avustralya'ya yapmış oldukları göçler

İç ve dış/uluslararası göçlerin sebepleri 3 ana başlık altında toplanabilmektedir. Bu sebepler literatürde iletici, çekici ve itici etkenler şeklinde sınıflandırılmaktadır. Bu sebepler içerisinde ekonomik ve sosyal nedenler iç ve dış göçlerin ikisi içinde itici (tarımda makineleşme, toprak yetersizliği, bulunulan bölgenin güvensiz olması vb.), iletici (ulaşımın hızlı, iletişimin gelişmiş olması vb.) ve çekici (göç edilecek yerde akrabalar olması, istihdam fırsatları, eğitim imkanlarının iyi olması vb.) faktörlerin temelini ortaya çıkarmaktadır (31).

Bir bireyin hayatını devam ettirdiği yeri terk etmesi, ilkesel bir şekilde daha iyi bir yerde yaşama isteğinin olması, bahsi geçen bireyin doğasında var olan ve oldukça rasyonel kabul edilebilecek bir durumdur. Bu durumda iç ve dış/uluslararası göçün

ortak sebebi, bireyin hareketlerinin mevcut durumlar içindeki en iyisini tercih etmesine odaklanmaktadır (32). İç ve dış göçlerin nedensel başka bir yönü ise itici faktörlerin bu etkinliğini elzem bir şekilde iletici olana aktarabiliyor olmasından kaynaklanmaktadır. Özetle, ulaşım olanaklarının artması iç ve dış göçlerin artmasına neden olmaktadır. Ayrıca bir diğer ortak özellik olarak, her iki göç türü içinde de bulundukları alandan yer değiştirme nedeni ekonomik ve sosyal soruna neden olabilecek itici ögelerin meydana gelmesinden kaynaklanabilmektedir. İtici etkenler genel olarak incelendiğinde iç ve dış/uluslararası göç için değişkenlik gösterecek olsa da sonuçta, itici göç sebebi olarak genel ve ortak bir çatı altında toplanılmaktadır (33).

İç göçler bireyin kendi kararlarını verme ve bulundukları ülkelerin bir vatandaşı olarak ülke içindeki ekonomik ve sosyal kalkınma sonucu meydana gelen süreçlerdir. Bunun yanı sıra iç göçler genelde gelişmekte olan ülkelerde yaşanmaktadır. Bunun tersine dış/uluslararası göçler sosyal ve ekonomik nedenlere bağlı bir şekilde gerçekleşmektedir ve bunun içinde genellikle göç veren ülkenin geri kalmış bir ülke olması gerekmektedir (34).

2.1.1.2. Gönüllü ve Zorunlu Göç

Bir yerde yaşanan etnik ya da bölgesel çatışmalar, açlık, zulüm görme korkusu, savaş ve baskıcı yönetimler ve insan haklarında yaşanan ihlaller bireyleri daha iyi bir yaşam isteği ile zorunlu göçe sevk etmektedir (35). Zorunlu göç, otoriter bir gücün, insanlara kendi arzuları haricinde yer değiştirmesini sağlatabileceği gibi, devletin almış olduğu çeşitli kararlar sonucu da olabilir. İlkel dönemlerde meydana gelen kuraklık, doğal afetler, kaynak yetersizliği, açık, iklimlerdeki değişiklikler ve medeniyetler arası çatışmalar göçü zorunlu hale getiren nedenler arasında görülmektedir (36).

Tarihsel açıdan incelendiğinde, kitlesel olarak meydana gelen göçlerin hemen hemen hepsinin bir zorunluluk sonucu meydana geldiği açıkça görülebilir. Bu açıdan bakıldığında, dış/uluslararası göç bölümünde de bahsi geçen Kavimler Göçü ilk zorunlu göç olarak da ele alınabilir (37). Bunun haricinde Türkiye ile Yunanistan arasında 1923 yılında yapılan mübadele göçü ve Sovyet Rusya tarafınca 1941-44 yılları arasında Kırım Tatarlarına uygulanan zulüm başka zorunlu göç örneklerindendir (38).

Zorunlu ve gönüllü göçler konusunda en derin araştırmaları yapan araştırmacılardan Faist'e göre zorunlu ve gönüllü göç türleri birincil göç türleri olarak ele alınmalıdır. Yani bir göçü sınıflandırırken ilk önce göçün zorunlu mu yoksa gönüllü mü yapıldığına bakmak gerekmektedir. Faist'in özellikle dikkat çektiği nokta zorlamanın var olması veya yok olmasıdır. Örneğin, pek çok etnik, kültürel ve dini azınlıklara göçe ittirilmektedir (39).

Peterson'a göre ise zorunlu göç, siyasi ve sosyal sebepler nedeni ile ortaya gelmektedir. Birey veya bireyler hayatlarını tehlikeye sokan ya da zora sokan yönetici ya da egemen gruplardan kaçmak için yer değiştirme eyleminde bulunmaktadırlar. Böyle bir durumda bireylerin göç kararında kritik bir seviyede de olsa iradelerinin var olabileceği ve bireyleri göçe zorlandığı durumlar olmak üzere iki ayrı sınıf vardır (40). Zorunlu göçe giren gruplar arasında sığınmacı ve mülteciler de bulunmaktadır. Bu bireyler yaygın bir şekilde iç savaş, yerel çatışmalar ve güç mücadeleleri sonucunda yaşadıkları yeri terk etmek zorunda kalırlar (40).

Mülteci ile sığınmacılar ülkelerinden kaçarken zorlu yerleri, açık denizleri ve uygun olmayan deniz yollarını geçerek oldukça uzun süreçlerden geçmektedirler. Olumsuz olan hava şartları da bu duruma ek olduğunda bilhassa çocuk, yaşlı ve hastaların sağlığı ciddi anlamda tehlike içinde olmaktadır. Bunun yanı sıra bireyler kaçma esnasında birbirlerinden ayrı düşmek zorunda kalabilir ve çok ciddi travmalar geçirebilirler (41).

Gönüllü göç, hiçbir şekilde baskı altında olmadan, bireylerin kendi tercihlerine göre yapmış oldukları eylemleri kapsamaktadır. Bireyler yaşam standartlarını yükseltebilmek, eğitim ve sağlık olanaklarından daha iyi yararlanabilmek, maddi durumunu daha iyi hale getirmek ve sosyal refah seviyelerini artırmak için kendi iradeleri ile göç etmektedirler (42). Bir bireyin göç kararını verme süreci içinde gidecekleri yerin kalkınmış durumu, rejimi, hukuki düzeni, teknolojisi ve özgürlük anlayışı etkili olmaktadır (43). Ayrıca bireylerin aktif bir biçimde olan çalışma yaşamını geride bırakıp, istenilen belli bir refah düzeyine ulaştıktan sonra yaşamlarının kalanın bulundukları bölgeden başka bir yere gitmeleri de gönüllü göç eylemi içine girmektedir. Gönüllü göçlerin genel nedenleri aşağıda sıralanmıştır (44):

- Daha iyi bir eğitim isteği
- Kariyerde yükselme
- Yaşam standartlarını yükselme isteği
- Bulunulan bölgede az iş imkanının olması
- Bulunulan yerdeki düşük ücretler
- Sosyal hizmetlerden yararlanma arzusu
- Aile ya da akraba grupları ile bir arada bulunma arzusu
- Bireysel inanç ve özgürlüklerin gidilecek bölgede daha rahat yaşanabilmesi

2.1.1.3. Kalıcı ve Geçici Göç

Kalıcı ve geçici göç türleri birbirleriyle bağlantılı olarak ortaya çıkmışlardır. Genellikle okumak, mevsimlik işlerde çalışabilmek ya da tatil için giden bireyler bir süre sonra bulundukları ülke içinde kalıcı olarak hayatlarını devam ettirmeye başlamaktadırlar veya geri dönmektedirler. Kalma ya da gitme durumlarına da göre de göç türü ya kalıcı ya da geçici olmaktadır (45).

Kalıcı göç dinamiğinde, bireyler türlü nedenlerle gittikleri yerlerde kalıcı olarak yaşamaya başlamaktadırlar veya evlilik yolu ile orada kalmayı garanti etmektedirler. Mevsimlik göçler gibi geçici göçlerde ise birey ya da bireyler sınırlı bir süre zarfı içinde hayatlarını farklı bir yerde geçirmektedir. Örneğin, bir işte çalışmak için başka bir yere gidip çalışma yaşamları bitince dönmektedirler veya dinlenme için yazlık vb. bölgelere gidip kısa süreli kalmaktadırlar (46).

Mevsimlik göçler içinde geçirilen zaman kısa süreli olduğundan birçok kültür iç içe geçmektedir (24). İş aşaması olarak bakıldığında, gidilen yerde kalıcı veya geçici olarak yerleşme çalışma izni ile belirlenmektedir. Türlü kaygılar nedeni ile göç alan bölge veya ülkeler, izinlerin denetlenmesini kendi bünyelerinde saklı tutmaktadır. Geçici olarak o bölgede ya da ülkede kalan göçmene sınırlı haklar verilirken, uzun süreli bulunan göçmenlere verilen haklar daha geniş olmaktadır (45).

2.1.2. Göç Terimleri

Göç Terimleri Sözlüğü'nde (47) göç ile ilgili kavramlar aşağıda belirtilmiştir:

1. **Bireysel göç (individual migration):** Bireylerin kişisel olarak ya da aileleri ile birlikte göç ettikleri durumlardır.

2. **Çalışma amaçlı göç (labour migration):** İstihdam amacı ile yurtlarından ayrılarak başka bir devlete giden vatandaşları kapsamak için kullanılmaktadır.

3. **Dairesel Göç (circular migration):** Ülkelerin arasında geçici veya daha kalıcı biçimde meydana gelen insan hareketidir.

4. **Düzenli göç (regular migration):** Tanınmış olan yasal kanalları kullanarak meydana gelen göç.

5. **Düzenli göç (orderly migration):** Menşei olan ülkeden çıkıp ev sahibi olan ülkeye yolculuğu, transit geçişi ve girişi düzenlemiş olan yasa, yönetmeliklere uygun bir biçimde bireylerin normal ikamet ettikleri yerde yeni bir ikamet bölgesine gitmeleridir.

6. **Düzensiz göç (irregular migration):** Transit, gönderen ve alıcı olan ülkelerin düzenleme kurallarının dışında meydana gelen hareketlerdir.

7. **Kitlesel/toplu göç (mass/collective migration):** Yüksek sayılarda olan ani insan hareketidir.

8. **Toplu göç (exodus):** Menşei ülke dışına yapılan gruplar halinde harekettir.

9. **Zorla göç (Forced migration):** Doğal veya insan yapımı sebeplerden ötürü içinde yaşama ve refaha yönelik tehditleri de bulunduran zorlama öğesi olan göçtür.

2.1.3. Göçmen, Mülteci ve Sığınmacı Kavramları

Uluslararası literatüre bakıldığında resmi olarak bir göçmen tanımının tam olarak bulunmadığı görülmektedir. Ancak en genel anlamı ile göçmen, kararının bireysel rahatlık sebebiyle ve zorlayıcı bir dış etken olmadan, alakalı birey tarafından serbestçe alındığının üstünde durmaktadır. Buna göre aslında bir bireye modern

anlamda göçmen diyebilmek için önemli olanın özgür irade olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Nitekim sığınmacı ve mülteci kavramlarından da buradan ayrılmaktadır (48).

Mültecilik, ulus-devletin fiilleri sonucunda yaratılan özel insan kategorilerinden oluşmaktadır (49). Ulus-devlet kavramı ile meydana gelen mülteciler hakkındaki yapılan ilk uluslararası düzenleme Milletler Cemiyeti zamanında meydana getirilmiştir ve BM dönemi boyunca geliştirilmiştir. Mültecilik saik ve sonuçları bakımın tekil insanlık durumudur. Cartagena Mülteci (1984) Bildirisi'nde ise yaygın olarak dış saldırı, şiddet, iç çatışmalar, insan hakları ihlalleri veya kamu düzenini ciddi bir biçimde bozan başka durumlardan dolayı yaşamları, özgürleri veya güvenlikleri tehdit altında olduğu düşüncesi ile ülkelerinden kaçan bireylerin de mülteci olduğunu vurgulamıştır (50). Sığınmacı ismi en genel anlamı ile ulusal veya uluslararası belgeler ışığında, bir ülkeye mülteci olarak kabul edilmek isteyen ve mültecilik statüsüne ait yapmış oldukları başvuruların sonucunu bekleyen bireylere verilmektedir (1).

Her ne kadar göçmen, mülteci ve sığınmacı kavramları özellikle halk tarafından eş anlamlı olarak kullanılsa da birbirinden farklı kavramlardır. Mülteci ve sığınmacılar bir zorunluluk sebebi ile başka bir ülkeye göç etmektedir. Kendi aralarındaki fark ise mültecilerin uluslararası korunma statüsü içerisinde yer almasıdır. Sığınmacılar ise bu korunmayı talep etmektedirler. Göçmen ise yalnızca zorunlu değil isteğe bağlı da göç eyleminde bulunmuş bireydir. Bu nedenle de sığınmacı ve mülteciyi de kapsar niteliktedir (50).

2.1.4. Türkiye'nin Göç Politikaları ve Göç Durumu

Türkiye'nin göç politikalarına bakıldığında, pek çok düşünür Türkiye'nin politikasını ikiye ayırarak "modern-ulus devlet" ya da "uluslararası ilişkiler" olduğunu söyleyecektir. Bu konuda literatürün öncülerinden olan İçduygu ise Türkiye'nin göç politikasını 3 ayrı dönemde incelemiştir. Bu dönemler şöyle sıralanabilir (51):

- 1. Dönem – 1923-1950 yıllarını kapsayan ulus-devlet inşasının erken dönemi

- 2. Dönem – 1950-1980 yıllarını kapsayan ulus-devlet inşası ile korunmasını içeren ulusal ve yerel olan süreç dönemi

- 3. Dönem – 1980'li yıllardan bu zamana kadar gelen ulus-devlet inşasının ve korunumunun küresel bazda önem kazandığı dönem

Farklı dönemlerden geçen Türkiye, AB'nin Adalet ve İçişleri müktesebatına uyumlu olabilmek için özel görev gücü ortaya koymuştur. Bu görev gücü sınır kontrolleriyle göç ve iltica alanında etkili olmaktadır (41). 2004-2013 yılları arasında Türkiye ve AB ile yapılan müzakereler hızla ilerlemiş ve kamusal kodlar korunmaya çalışılmıştır. 2004-2013 yılları arası hem müzakerelerde ilerleme ve aynı zamanda da kamusal kodların korunmasını paralel götürebilme çabası içinde geçmiştir. Bu süreçlerin sonunda göç politikalarından sorumlu olabilecek yeni bir kurumun oluşturulması, devletin bu konulardaki ciddi duruşunu ve iyi niyetini gösterebilmesi açısından çok önemlidir (52).

Türkiye yıllardır göçe maruz kalan bir ülke olduğu için göç ve göç politikalarının tarihçesi eski yıllara dayanmaktadır. Yıllar içinde göç politikalarının değişiminin arkasındaki en büyük rol son yıllarda oluşturulan yasalardır. Bu yasaların başında da Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) gelmektedir. Bu kanun çok hızlı bir şekilde hayata geçirilmek istense de teşkilat yetersizliğinden dolayı 2015 yılına kadar hayata geçirilememiştir. YUKK düzenli ve düzensiz göçleri temel almaktadır. Düzenli göç, ülke içine yasal şekillerde gelerek dürüst bir şekilde Türkiye'de yaşamın devam ettiren ve yasalara saygılı davranan ve ayrıca ülkeye bir katkı sağlayan göçmenleri yapmış olduğu eylem olarak isimlendirilirken; bunun tam tersi nitelikteki göçmen eylemleri ise düzensiz göç için kullanılmaktadır (52).

2.1.5. Türkiye'ye Yapılan Yabancı Göçler

1951 yılında imzalanan Cenevre Anlaşması'ndan sonra Türkiye'nin dış göç alımında ciddi bir artış yaşanmıştır. 1980'li yıllara kadar göçler genellikle Bulgaristan merkezli olarak gerçekleşmiştir ve bunun yanı sıra Boşnaklar ve Arnavutlardan da gelen olmuştur. 1990'lı yıllarda ise Afganistan'dan ülkeye göçler başlamıştır (53).

Son 10 yıla bakıldığında Türkiye'ye gelen yabancı sayısında aşamalı olarak bir artışın olduğu görülmektedir. 2006 senesinde 18.916.904 yabancı girişi yapılırken 2015 yılında bu sayı 34.633.391; 2016 yılında 24.686.471 ve 2017 yılında ise

32.058.216 olarak belgelenmiştir. 2017 yılı temmuz ayı ile birlikte ülkeye giriş yapan ülkelerin başında Bulgaristan, Gürcistan, İran, Almanya ve Rusya bulunmaktadır (54).

2.1.6. Türkiye'ye Yapılan Suriyeli Göçü

2011 yılının Mart ayında Suriye'de başlayan meşru hak istemleri Essed rejimi tarafından kanlı olarak bastırılmaya çalışılmış, barışçıl istemler ölümcül ve silahlı mücadeleler ile bastırılmıştır. Yaşanan bu olaylar ülkede bir iç savaşın başlamasına neden olmuştur (55). Başlayan iç savaş Suriye halkının güvenli bölgelere bir arayış içerisine girmesine neden olmuştur. Yapılan bu zorunlu göçler halen daha devam eden ve ne kadar süreceği de kestirilemeyen göçlerdir. Bilinene göre, iç savaş başladığında 21.5 milyon olan Suriye nüfusunun 10 milyondan fazlası yerinden edilmiştir (56).

Türkiye'ye ilk Suriyeli kafile 29 Nisan 2011 yılında gelmiştir ve bu tarihten itibaren ülkeye gelen Suriyeli sayısı giderek artmıştır. Türkiye'nin izlemiş olduğu "açık kapı" politikası çerçevesinde Türkiye'ye gelen hiçbir birey geri gönderilmemiş ve hepsine geçici koruma statüsü verilmiştir (27). 2018 yılı itibari ile Suriye'deki barış henüz tam anlamı ile sağlanamadığı için Türkiye'de ikamet eden Suriyeli göçmen sayısındaki artış sürekli artmaktadır. Bunun yanı sıra bilinen bir gerçektir ki ülkede barınmakta olan Suriyelilerin pek çoğu ülkelerine geri dönmeyecektir. 1992-1995 senelerinde Bosna-Hersek'ten kaçan mültecilerin yarısından fazlasının geri dönmemesi bunun canlı bir kanıtıdır (57).

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)'nın yayımlamış olduğu raporlara göre ülkedeki Suriyelilerin her 5 kişisinden 3'ü ülkelerine geri gitmek istemektedir; ancak tam olarak güvenin sağlanmaması durumunda %30'luk bir kısmın döneceği uzmanlarca tahmin edilmektedir. En iyi senaryoda ise bile Suriyeli nüfusunun yalnızca %60'ı ülkesine geri dönecektir. Ülkede belli başlı programlar sonucunda Suriye halkından öğrenciler, mühendisler vb. bireyler Türk vatandaşlığına alınabilmektedir. Sayıları kesin olarak belirlenememekle birlikte 2017 yılının sonunda 30 ile 40 bin arası Suriyelinin vatandaşlık aldığını tahmin edilmektedir (57).

2.2. Kültür

2.2.1. Kültür Şoku

Bir bireyin kişisel özelliklerine (yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu vb.) bakılmaksızın kültürel değişim yaşadığında karşılaştığı güçlükler psikolojik sorunlar ve gösterdiği tepkiler "kültür şoku" olarak adlandırılır. Aliyev'in alıntıladığına göre Akıcı ve arkadaşlarının araştırmaları uluslararası göç uyum sürecindeki kültür şoku çok yönlü sorunlara sebep olmaktadır (58). Karşılaşılan sorunlar; birbiriyle benzer sosyo-kültürel değerlere sahip bireyler arasında daha kolay uyum sağlanabilmektedir fakat dil problemine bağlı olarak iletişim sorunlarının gelişmesi olumsuz etkilediği düşünülürken, yaşın ilerlemesi, evlilik durumu ve eğitim seviyesinin artması olumlu etkilediğini bildirmişlerdir (59).

2.2.2. Kültürlenme

Doğuştan başlayıp, edinilen kültür ışığının altında başka insanların hareketlerini ve eylemlerini yorumlayan birey, o tarza benzer davranış şekillerine tutunmaktadır. Her kültür, varlığını devam ettirebilmek için bireyleri kendi ortamları içinde uyum sağlamasına yönelik bir biçimde hayata hazırlamaktadır. Bu uyum yavaş yavaş olmaktadır ve bireyin bütün hayatını kapsamaktadır. Bireyin içinde bulunduğu kültürdeki nitelikleri kazanmasına ve ait olduğu kültüre bir uyum sağlamasına da kültürlenme adı verilmektedir (60).

Literatürde kültürlenme süreci ile ilgili pek çok çalışma bulunmaktadır. Örneğin, Şeker'in (61) Bulgaristan ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan İzmir'e göç eden bireylerle yapmış olduğu çalışmada kültürlenme süreci içinde Bulgaristan'dan gelen göçmenlerin asimilasyona daha çok uğradığı, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan gelen göçmenlerin ise daha çok bütünleştiği tespit edilmiştir.

2.2.3. Kültürel Adaptasyon

Adaptasyon, bir bireyin genel kabiliyet ve adetlerine uyum sağlayabilmek amacı ile davranışlarında değişiklik yapması demektedir (62). Kültürel adaptasyon kavramına bakıldığında ise başka kültür içindeki hayata uyum sağlama ya da başka bir

kültürün üyeleri ile ilişki kurma kabiliyeti olarak ifade edilmektedir. Bahsi geçen kültürel adaptasyon hayatın hemen hemen her alanında çok önemlidir (7). Karaeminoğulları ve arkadaşlarının (62) İstanbul'daki iki devlet üniversitesinin öğrencilerine yapılan uygulamada kültürel adaptasyonun ders-alıp/almama boyutunda etkili olduğu görülmüştür.

2.2.4. Göçmenlerin Uyum Süreci ve Uyum Sorunları

Her ne kadar göç olgusu, insanlık tarihi kadar eski ve kadim bir geçmişe sahip olsa da dünya toplumlarının gündemini önemli ölçüde meşgul etmiştir. Çünkü her göç beraberinde siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve sağlık problemlerini getirmektedir (63). Küresel dünyada ülkeler çok çeşitli milliyet, etnik köken ve ırka sahip bireylerin yanı sıra çok çeşitli mezhep, din ve tarikattan olan bireyleri bünyesinde barındırmaktadır. Bunun yanı sıra ülkeler arasındaki göç geçmişteki zamanlara göre daha hızlı ve kolay bir biçimde gerçekleşmektedir. Bu da herhangi bir göç durumunda toplumdaki uyumun aynı biçimde çeşitli ve farklı uyum noktalarının olmasına sebep olmaktadır. Bu durum da uyum sürecinde sorunları beraberinde getirmektedir (63).

Özellikle uyum sürecinin devam ettiği ya da uyum sağlayamayan bireyler çoklu problemlere maruz kalmaktadırlar. Günlük yaşantılarını bireysel olarak devam ettirmede türlü problemler yaşayan göçmenler eğitim, dil, sağlık ve ekonomik alanda ciddi sorunlar yaşarken; uyum ve sosyalleşme sorunları ile psiko-sosyal problemlerle başa çıkmak zorunda kalmaktadırlar. Ayrıca evlerinden ve yurtlarından ayrıldıkları için komşu, akraba, aile ve akran gibi sosyal ilişki kurmada da yoksunlukları vardır. Sağlık problemleri ortaya çıktığında sosyal desteklerden uzak kalmaları bu bireylerde psikolojik problemlerin tetiklenmesine sebep olur (64).

Göçmenlerin, göç ettikten sonra yaşadıkları kültürleşme stresi, uyum süreci içinde bir bireyin günlük yaşam etkinliklerini yerine getirirken deneyimlediği güçlüklerin sebep olduğu somatik, psikolojik ve sosyal bütün yönleri kapsayan genel sağlık durumunda problemlere neden olmaktadır. Bahsi geçen kültürleşme stresini göç öncesi deneyimler, sosyo-demografik özellikler, baskın olan toplumun sosyal bağlamı, göçün ardından uyum sürecinde yaşanan deneyimler ve uyum süreci içindeki kazanımlar gibi pek çok farklı tarafları vardır. Yapılan farklı çalışmalarda kültürel

çeşitliliğe baskın toplumun göçmene yaklaşımı, düşük olan sosyo-ekonomik durum, cinsiyet, eğitim düzeyi, yaş vb. ögeler de bu stresi tetiklemektedir (65).

Bir mülteci ya da sığınmacı için göç ettikleri ülkede rahat etmeleri birincil öncelikleri değildir. Her mülteci, öncelikle kendi güvenliğini garanti altına almak istemektedir. Aslında mültecilik bir tercih olmaktan ziyade zorunluluktur. Bireyler evlerinden kaçmak zorunda olduklarında, sadece temel gereksinim maddelerini yanlarında götürebilmektedirler. Bu süreçte ise gelir elde edebilme ve geliri harcama yeteneklerini kaybetmektedirler (65).

Göç olduğu zaman gündeme gelen en önemli konulardan biri uyum ya da entegrasyon olmaktadır. Bahsi geçen konu uluslararası göçte fazlaca gündeme gelmektedir. Temel bazda düşünüldüğünde göçmenlerin gittikleri yerlerin toplumsal ve kültürel dokusunu bozduğuna dair bir genel yargı bulunmaktadır. Bu sebeple, göçmenlerin göç ettikleri bölgedeki topluma uyum sağlaması beklenmektedir. Entegrasyon veya uyum için meydana getirilen talepler genellikle özgürlükler açısından bakıldığında bir risk taşımaktadır. Göçmenlerin içlerine girdikleri yeni toplumlara uyumu onların sırtına bazı yükler yüklemektedir. Bu talep doğrultusunda da göçmenlerin mikro bazda bir baskı ile karşılaşması kaçınılmazdır (65).

Göç eden bireylerle yerel halk arasında kültürel uyumun olabilmesi ve potansiyel olan çatışmaların yaşanmaması için başarılı bir uyum süreci gerekmektedir. "Yeniden toplumsallaşma" olarak ifade edilebilecek olan bu uyum göç eden bireylerin yeni katılmış oldukları toplum ile bütün bir hale gelerek, o toplum ile birlik içerisinde yaşaması olarak nitelendirilebilir. Uyum sürecini tamamlayan bir bireyin toplum içinde uygun bir şekilde davranması her iki tarafın da refahının artmasına neden olacaktır (66). Uyum sağlaması beklenen bireyler yıllarca farklı yerlerde ve farklı kültürler içinde yaşamış olup kendilerine ait doğruları olan insanlardır. Bu insanların çok kısa bir sürede yepyeni bir düzene alışmasını beklemek onlara haksızlık olacaktır. Bu uyumun yakalanabilmesi için iki tarafın da çaba göstermesi gerekmektedir (66).

2.3. Çatışma Kavramı

Çatışma, bir bireyin kendi içinde olabileceği gibi, birey ile bir başka birey veya grup arasında meydana gelebilmektedir (12). Başka bir deyişle çatışma bir bireyin

hedeflerine ulaşabilme ve isteklerine yerine getirme çabalarının diğer bireyin hedefine ulaşabilmek için yaptıkları atılımları engellediğinde meydana gelmektedir (67). Çatışmalar bir veya birçok bireyin herhangi bir konu üzerinde anlaşmaya varamadığı, dürtüleri, ihtiyaçlar ve isteklerinin doğrultusunda yaşamış oldukları olumsuz davranışlar bütünü olarak da tanımlanmaktadır.

Bir kurum içinde ya da bireyler arasında çatışmanın nasıl önemli olduğundan ziyade çatışmanın nasıl yönetildiği önemlidir. Anlam olarak olumsuz gibi gözükse de bir organizasyonda ya da bireyler arasında çatışmanın olması bahsi geçen kurumu ya da bireylerin geliştiğinin ve değiştiğinin kanıtıdır. Dinamizm açısından çatışma çok önemlidir (68).

Çatışmanın birey ve kurum üzerinde pek çok etkisi olmaktadır. Bunlar aşağıda sıralanmıştır (69):

- Çatışma birey ya da kuruma yeni hedefler kazandırmaktadır.
- Çatışma yapıcı sonuçlar doğurarak bireysel yaratıcılığın artmasına neden olabilir.
- Kurum içinde yeni hizmet, politika ve yöntemlerin belirlenmesine neden olur.
- Bireylerin düşüncelerini ifade edebilmelerinde kendilerine güvenmelerini sağlar.
- Monotonluğu engellemektedir.
- Bireyleri çözüm bulmaya sevk eder.
- Personelin motive olmasını sağlamaktadır.
- Çatışan tarafların yetenek ve bilgi kapasiteleri artmaktadır.
- Çatışma bireyler üzerinde davranış bozukluğu, stres ya da psikolojik bozukluklara neden olabilmektedir.

- Kurumun kaynaklarının tükenmesine ve zaman kaybına neden olabilmektedir.

2.3.1. Çatışma Türleri

Günlük yaşam içinde çatışmalar değişik zaman ve mekanlarda farklı bireyler ile yaşanabilmektedir. Çatışma türlerinden iki veya daha fazlası bir arada da olabilir. Çatışma türleri şöyledir (12):

1. Tartışma: Bireyin bilgisi, düşünceleri ve teorileri birbirine uymadığında meydana gelmektedir ve bireyler anlaşmazlığı çözebilmek için çaba harcamaktadırlar. Ancak sorun çözülmezse çatışma ortaya çıkmaktadır.

2. Kavramsal Çatışma: Bir bireyin yeni öğrendiği bilginin eski bilgisi ile çelişmesi durumunda meydana gelmektedir.

3. Çıkar Çatışması: İki bireyin çıkar elde ederek olumlu sonuca ulaşma çabalarının birbirini engellemesi sonucunda meydana gelmektedir.

4. Gelişimsel Çatışma: Büyüme ile gelişmenin getirmiş olduğu düşünce, beklenti, istek ve gereksinimlerin değişimi sonucu meydana gelen çatışmadır.

2.3.2. Çatışma Çözme Davranışları

Pek çok araştırmacı yıllar içinde çatışma çözme davranışlarını geliştirmişlerdir. Johnson ve Johnson (67) tarafından yapılan çalışmaya göre çatışma çözme davranışları 8 başlıkta toplanarak düzenlenmiştir:

1. Kaçınma: Bir çatışma durumunda kaçınma davranışını gösteren birey, sorunun varlığını reddederek veya görmezden gelerek sorundan kaçmayı tercih etmektedir. Çözümü için bir çaba harcamaz ve görmezden gelir.

2. Saldırganlık: Taraflardan birinin karşı tarafın üzerinde güç kurarak problemi yıkıcı bir şekilde çözmeye çalışmasıdır.

3. Problem Çözme: Taraf olan ortada bir sorun olduğunu kabul edip, birbirlerine hoşgörülü olarak yıkıcı olmada ve problemin üzerine giderek her iki taraf için de iyi bir sonuç bulmaya çalışırlar.

4. Kaplumbağa (Geri Çekilme): Problemleri ortaya çıkarıp çözmekten ziyade, çatışma ve çatışma yaran birerden kaçınma eylemidir.

5. Oyuncak Ayı (Yatıştırma): Bu bireylerin kendi istekleri ve amaçları değil, diğer bireyler ile olan ilişkileri daha önemli olmaktadır. Her zaman başkalarının isteklerini giderme isteği içinde olurlar.

6. Köpek Balığı (Güç Kullanma): Bu bireylerin kendi amaçları başka herkesten daha önemlidir.

7. Tilki (Uzlaşma): Amaçlar kadar ilişkiler de orta derecelidir. Her iki taraf da amaçlarından tavizler vererek uzlaşmaya çalışırlar.

8. Baykuş (Yüzleşme): Her iki tarafında da gereksinimleri ve amaçları önemlidir. Çözüm yolu birlikte aranmaktadır.

2.3.3. Çatışma Çözme Süreci

Çatışmanın fark edilmesi ve sebeplerinin araştırılması ile başlayan çatışma çözme süreci çatışmanın çözüme ulaşmasına kadar devam etmektedir. Çatışma çözme sürecinde taraflar öncelikle bir problemin olduğunun farkına varıp sonrasında çözüm yollarını aramaktadır. Çatışma çözme sürecinde 8 basamak vardır. Bunlar aşağıda sıralanmıştır (70):

1. Etkili ve olumlu bir ortamın oluşturulması
2. Algıların netleştirilmesi
3. Kişisel ve paylaşılan gereksinimlere odaklaşma
4. Olumlu enerjinin paylaşılması
5. Önce geleceğe yönelik çalışma, sonra geçmişte neler olduğunun anlaşılması
6. Seçeneklerin geliştirilmesi

7. Uygulanabilir olan seçenekler belirlenmesi

8. Her iki tarafa da doyum sağlayacak adil anlaşmaların yapılması

2.4. Göç ve Sağlık

Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'ne göre sağlık, yalnızca hastalık veya sakatlığın olmayışı değil, bireyin fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan tam iyilik hali olarak açıklanmaktadır. Örgütün amacı; ülkelerdeki bütün insanların sağlık seviyelerini yükseltmektedir (71). Göç olgusu, nedenine bakılmaksızın insanlar için stres kaynağı oluşturmaktadır. Bunun sonucunda ruhsal olarak etkilenme söz konusudur.

Günümüzde bireyler biyopsikososyal açıdan değerlendirilmekte ve holistik yaklaşım uygulanmaktadır (10).

Modern çağda, göç sebeplerinin başında eğitim fırsatları, evlilik bireysel inançlar, daha iyi bir yaşam isteği, aile üyelerinin iş değişikliği gibi pek çok farklı sebep bulunmaktadır. Nedenlerine bakılmaksızın sosyal, fiziksel ve kültürel olarak bireyleri ve toplumu etkisi altında tutan göç, sağlık üzerinde inkar edilemeyecek bir etkiye sahiptir (10). Özellikle büyük şehirlerde birikmeye neden olan göç eğitim, işsizlik, konut, altyapı sorunlarına bağlı olarak imkan yetersizliği, stres ve sağlıksız koşullar nedeni ile pek çok sağlık problemine ev sahipliği yapmaktadır (15).

Göç alan yerlerde yeterli sayıda sağlık kuruluşunun olmaması, göçmenlerin ekonomik güçlerinin yetersiz olması, kötü beslenme, sağlık güvencesinin olmaması ve hijyen eksikliği gibi durumlar göçmenlerin sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir (72). Mccan, Poot ve Sanderson (72) yapmış oldukları çalışmada yukarıda bahsi geçen olumsuz şartlar nedeni ile göçmenlerin akut, solunum yolu enfeksiyonları, ishal, kızamık ve tüberküloz gibi bulaşıcı hastalıklara yoğun bir şekilde yakalandıklarını belirlemişlerdir.

2.4.1. Göçün Psikolojik Boyutu

Yapısı itibari ile göç; sarsıcı, ruh sağlığı için bir tehdit meydana getiren bir deneyimdir. Çünkü temelinde bir kopuş ve köksüzleşme bulunmaktadır. Psikolojik olarak bakıldığında göç ile birlikte göçmenler kendi oluşturdukları ve inşa ettikleri

bağlamları terk etmektedir. Bu durum da psikolojik problemler yaşamaları kaçınılmazdır (73).

Ancak tüm bunlara rağmen göç deneyimi kendisine özel bir ruhsal hastalık kategorisi barındırmaz. Bu deneyimin ruh sağlığına etkisi bakıldığında sonuçları basit stresten ağır psikolojik hastalıklara kadar gidebilmektedir. Bir psikolojik boyut değerlendirmesi yapılırken, göçün tarihsel, toplumsal, kültürel ve ekonomik özelliklerinin yanı sıra bireysel boyutu da ele alınmalıdır (73).

Peltokorpi (74)'de yapmış olduğu çalışmada sosyal kopma, memleketinden ayrılma, iletişimde yaşanan azalma, değer sistemlerinin değişmesi sonucu göçmenlerin bireysel kriz ve çatışmalar yaşayarak psikosomatik rahatsızlıklar ve depresyon ile karşı karşıya kaldıklarını belirtmiştir. Scheoler Ocak (75) ise çalışmasında göçün sadece düşüncesinin bile bireyde bir travmaya sebep olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Bunlardan farklı olarak ise Eğinli (76) çalışmasında göçmen bireylerin duymuş olduğu özlem hissinin psikolojik bozukluklara neden olduğunu söylemektedir.

2.5. Göç Eden Bireylerin Sağlını Koruma ve Geliştirmede Hemşirenin Rolü

ICN'ye göre hemşirelik, "bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını koruma ve geliştirmeye yardım eden, hastalık hâlinde iyileşme ve rehabilite etmeye katılan, sağlık ekibinin tedavi edici ve eğitsel planlarını geliştirmeye, uygulamaya katılan bir meslek grubu biçiminde tanımlanmaktadır. Daha sosyal bir ifade ile bir bireyin yaşamına, haklarına ve onuruna saygı hemşirelik kavramı içinde bulunmaktadır.

Hemşireler, bir hastaya bakım verirken, hastanın yerine karar vermektedir. Bu sebeple de hemşirenin hastayı iyi tanıyor olması gerekmektedir (77). Bir hemşire, kendi kültürü içinde hastayı bile tamamen tanıyamazken, göçmen bireylerin kültürel ve fiziki özellikleri hakkındaki bilgi yetersizliği, bakım hizmetinin tam olarak verilememesine neden olacaktır (78).

Hemşirelerin göçmen hastalara yönelik bakım verici rollerine ait tutumları ve sağlık hizmetlerini onlara sunmada tam yeterlilik olabilmesi için bu alanda öz bakım verme ve tedavi sürecini içeren eğitimlerin var olması gerekmektedir (78). Bunun yanı

sıra hemşirelerin tarafsız olma, danışmanlık ve bireysel haklara saygılı davranma gibi niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bunun için bireysel olarak hemşirelerin, ardından sağlık kuruluşlarının ve son olarak da devletin göçmenlerin ruhsal durumlarını anlayacak ve iyileştirecek politikaları göz önünde bulundurması gerekmektedir (79). Bu durumu transkültürel hemşirelik ile bağlamak gerekirse, Leininger'e (79) göre transkültürel hemşirelik "*Hemşirelik bakımında kültürel evrensellik ve kültüre özgülük sağlayan, farklı kültürlerin karşılaştırmalı araştırma ve analizi üzerine temellenen, sağlık-hastalık, bakım, inanç ve değerlere saygılı bir şekilde, dünyada alt kültür ve kültürlerindeki farklılıkları analiz eden ve karşılaştırmalı çalışma üzerine odaklanan hemşireliğin bir kolu veya alt dalı"* şeklinde tanımlanmaktadır. Psikiyatri hemşireliği ise hemşirelik mesleğinin özel alanlarından biri olmaktadır. Bir hastaya yardımcı olabilmek, problemlerine çözüm üretebilmek için gerekli olan beceri ve yetkinliğe sahip olmak bu alanda çalışan hemşirelerin sahip olduğu kişisel özelliklerdendir. Psikiyatri hemşirelerinin profesyonel davranışlarını geliştirmesi ve bakım kalitesini artırması oldukça önemlidir.

Ülkemizde psikiyatrik sorunlar yaşayan bir hastaya özel ilgi göstermesi gereken psikiyatri hemşiresi, söz konusu bir göçmen olduğunda çok daha dikkatli olmalıdır. Çünkü göçmenin psikiyatrik rahatsızlık yaşamasının başında göç etmiş olması gelmektedir ve buna bağlı olarak bir yerli hastaya göre yaşadığı sosyo-kültürel sıkıntılar psikolojisini çok daha derinden etkilemektedir. Aynı şekilde bu derinlik tedavinin de bir o kadar zor olmasına neden olmaktadır. Bu sebeple de psikiyatri hemşiresinin göçmen olan hastaya uygun bir şekilde tedavi uygulaması ve bakım vermesi gerekmektedir. Transkültürel hemşirelik burada devreye girmektedir. Kültüre özgü bakım ile ön plana çıkan transkültürel hemşirelik, göçmenleri tedavi eden bir psikiyatri hemşiresinde mutlaka bulunması gereken bir niteliktir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi

Bu çalışma hipotezi ilk olarak ikincil veri kaynakları (kitap, makale, dergi, devlet ve/veya diğer kurumlar tarafından analiz edilen veriler), daha sonrasında birincil veri kaynakları (ilgili kurumlarla görüşme, haber ve gazete) incelenerek tümevarımsal yolla kurulmuştur. Bu araştırmada nicel araştırmanın betimsel yöntemi kullanılmıştır. İlişki arayıcı olarak çalışma yazılmıştır.

3.2. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın yapılabilmesi için Tez Öneri Formu düzenlenerek (10.10.2018 toplantı tarihli 26 karar nolu) (Ek-1) gerekli Etik Kurul izni Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Beşeri ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Etik Kurulundan alınmıştır (21.11.2018 karar tarihli 31 karar numarası) (Ek-2). Araştırmanın yapılacağı okulların bağlı bulunduğu ilgili İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Altındağ İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Ankara Valiliği, Altındağ İlçe Nüfus Müdürlüğü, Altındağ Belediyesi, Ankara Halk Eğitim Merkezi ve Altındağ Kaymakamlığı kurumlarından Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü aracılığıyla gerekli kurum izinleri alınmıştır (58604142.6735.(91244)-50986/14588481-605.99-E2844378/14588481-605.99-E.828327) (Ek-3).

Katılımcılara araştırmanın içeriği, amacı, önemi ve veri toplama formları ile ilgili bilgi verildikten sonra kişisel bilgilerin gizli tutulacağı ve doldurdukları anketler ile kişisel bilgilerine araştırmacılardan başka kimsenin ulaşılamayacağı konularında bilgilendirme yapılmış olup yazılı onam alınmıştır.

3.3. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Bu araştırma Eylül 2018 – Nisan 2019 arasında Suriyeli göçmenlerin Ankara ilinin Altındağ ilçesinde yoğunlukla yaşadıkları bölgeler belirlenerek uygulanmıştır. Altındağ ilçesinin de özellikle bazı mahallelerinde (Siteler iş merkezine yakın ve eski yerleşim yerlerinde) yerleşmiş ve ikamet etmektedirler. İkamet edilen sırayla Önder,

Ulubey, Battalgazi, Yıldıztepe ve Solfasol mahalleleridir. Anket çalışması planlı bir şekilde geneline ulaşmak için yoğunlukla yaşadıkları mahallelerin içinde bulunan Mahir İz İmam Hatip Ortaokulu-Lisesi (n=228), Abdullah Tokur İlkokulu (n=225), Halil Naci Mıhçıoğlu İlkokulu (n=226), Hacıbayram İmam Hatip Ortaokulu-Lisesi (n=161)'nde okuyan öğrencilerin velileri ile yapılmıştır.

Ayrıca Suriyeli göçmenler için açılan, birinci ve ikinci basamak sağlık hizmeti veren Bab-ı Şifa Göçmen Sağlığı Merkezi'nde çalışan Türkçe anlayan ve konuşabilen Suriyeli doktorlar, hemşireler ve Altındağ İlçesinin yoğunlukla Karapürçek, Beşikkaya, Çamlık, Ferudun çelik ve Başpınar mahallelerinden hastaneye gelen Suriyeli hasta ve hasta yakınları ile yapılmaktadır. Söz konusu göçmen sağlığı merkezi bahsedilen mahallelerin orta noktasında (yürüme mesafesinde) yer almaktadır.

Çalışma süresinde çalışma yapılan bölgenin gecekondu, eski yerleşim yeri ve kentsel dönüşüm kapsamında olması nedeniyle güvenlik zaafiyeti olabileceğinden Ankara İl Emniyet Müdürlüğü ve Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü ile görüşülmüştür. 8 aylık süre içerisinde sahada güvenlik açısından herhangi bir olumsuz durumla karşılaşılmamıştır. Bu nedenle emniyet görevlilerine ihtiyaç duyulmamıştır.

3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini, Ankara iline göç eden 18-65 yaş arasındaki Suriyeli göçmenler; örneklemi; araştırmaya katılmaya gönüllü Altındağ ilçesinde ikamet eden 18-65 yaş arasındaki Suriyeli Türkçe bilen göçmenler oluşturmaktadır. Çalışma öncesinde yapılan güç analizinde elde edilen verilerle G*Power 3.1.9.2 programı kullanılarak yapılan güç analizi sonucunda; %80 güç (1-β) ve %5 hata payı (α) ile 277 örnek sayısı yeterli bulunmuştur. Bu nedenle çalışma 281 göç yaşayan birey ile tamamlanmıştır. Ankette bulunan sorulara eksik, güvenilir olmayan cevaplar ve tamamlanamama durumu nedeniyle 103 birey araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

3.4.1. Araştırmaya Dahil Olma Kriterleri

- ❖ Suriye'den göç etmek
- ❖ 18-65 yaş arasında olmak

❖ En az 1 yıl Türkiye'de yaşıyor olmak

❖ Türkçe okuyabiliyor ve anlayabiliyor olmak

❖ Bilgilendirilmiş onam formunu okuyup çalışmaya katılmayı kabul etmek

❖ Ankara ili Altındağ ilçesinde yaşıyor olmak

3.4.2. Dışlama Kriterleri

❖ Türkçe bilmiyor olmak

❖ Suriye dışı ülkelerden göç etmek

❖ Alan dışı ilçelerde yaşıyor olmak

3.5. Araştırmada Verilerinin Toplanması

Araştırmada; "Altındağ İlçesine Göç Etmiş 18-65 Yaş Arası Bireylerde Uyum Süreci, Kültürleşme ve Çatışma Çözüm Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi: Tanımlayıcı Çalışma Örneği" İle ilgili belirlemede bulunabilmesi amacıyla Altındağ bölgesinde 8 ay uygulanmıştır. Verilerin toplanmasında anket tekniği uygulanmıştır. Anketler çalışmacı tarafından bire bir, yüz yüze doldurulmuştur.

3.6. Araştırma Verilerinin Toplanmasında Kullanılan Anket ve Ölçekler

Çalışma da veri toplamak amacıyla ''Hasta Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu'' (Ek 4), "Kişisel Bilgi Formu" (Ek-5), "Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımları Ölçeği" (Ek-6), "Kültürlenme Ölçeği" (Ek-7), "Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri" (Ek-8) uygulanmıştır. Veri toplama araçları ile ilgili özellikler aşağıda yer almaktadır.

3.6.1. Kişisel Bilgi Formu (EK-5)

Araştırma kapsamında çalışmacılar tarafından kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda cinsiyet, medeni durum, çalışma durumu, meslek, çocuk sayısı, anadili, etnik kökeni, din, Türkiye'de bulunma yılı, evde kaç kişi

ile birlikte yaşama, ekonomik durum, göç etme nedenleri ve kampta kalma durumu gibi demografik veriler yer almaktadır (11, 42, 65).

3.6.2. Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımları Ölçeği (KAÇÇY) (EK-6)

Bu ölçek Goldstein (80) tarafından oluşturulmuş ve ülkemizdeki geçerlik ve güvenirliği Arslan (81) tarafından yapılmıştır. Ölçek yedili likert tipinde bir ölçektir. Her bir maddeye verilen "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum" "biraz katılmıyorum", "kararsızım", "biraz katılıyorum", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" aralığında değişen cevaplar 1-7 arası puanlanmaktadır. Toplam 75 maddeden oluşan ölçeğin yüzleşme, duygusal ifade, kendini açma, özel/genel davranış ve yaklaşma/kaçınma olmak üzere toplam 5 alt ölçeği, her bir alt ölçeğin ise 15 maddesi bulunmaktadır. Ölçeğin cronbach alpha değeri 0.75 bulunmuştur. Çalışma Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımları Ölçeği bütün alt ölçeklerine göre cronbach alpha değeri 0.897; yüzleşme alt ölçeği değeri 0.711, genel/özel alt ölçeği değeri 0.715, duygusal alt ölçeği değeri 0.701, yaklaşma/kaçınma alt ölçeği değeri 0.752, Kendini açma alt ölçeği değeri 0.720 bulunmuştur.

3.6.3. Kültürlenme Ölçeği (KÖ) (EK-7)

Bu ölçek Aliyev (59) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte bütünleşme stratejisi 31, ayrılma stratejisi 24, asimilasyon stratejisi 29 madde ile ölçülmektedir. Ölçek rastgele sıralanmış toplam 84 maddeden oluşmaktadır ve her bir madde 5‟ li Likert tarzında düzenlenmiştir. Katılımcıların kendilerini her bir madde için 5 "Tamamen katılıyorum" ve 1 "Hiç katılmıyorum" aralığında değerlendirmeleri istenmiştir. Ölçeğin cronbachalpha değeri 0.82 bulunmuştur. Çalışma Kültürlenme Ölçeği bütün alt ölçeklerine göre cronbach alpha değeri 0.848; ayrılma stratejisi alt ölçeği değeri 0.767, asimilasyon stratejisi alt ölçeği değeri 0.715, bütünleşme stratejisi alt ölçeği değeri 0.779 bulunmuştur.

3.6.4. Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri (KAE) (EK-8)

Bu ölçek Collen Kelley ve Judith Meyers tarafından tasarlanmış olup, 1992 yılında San Diego'da yayımlanmıştır. Türkçe geçerlilik güvenirliliği ise

Karaeminoğulları, Doğan ve Bozkurt (62) tarafından yapılmıştır. Envanter 49 maddeden oluşmakta, 6'lı Likert Skalası ile ölçülmekte ve kültürlerarası adaptasyonu dört boyutta değerlendirmektedir. Bu boyutlar; 1-Duygusal Esneklik, 2-Esneklik/Açıklık, 3-Algısal Duyarlılık, 4-Kişisel Özerkliktir. Duygusal Esneklik boyutu 18, Esneklik/Açıklık boyutu 15, Algısal Duyarlılık boyutu 10 ve Kişisel Özerklik boyutu da 7 ifade ile ölçülmektedir. Cronbach Alpha değeri 0.84 bulunmuştur. Çalışma Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri bütün alt ölçeklerine göre cronbach alpha değeri 0.718; Duygusal esneklik alt ölçeği değeri 0.802, Esneklik/açıklık alt ölçeği değeri 0.793, Algısal duyarlılık alt ölçeği değeri 0.776, Kişisel özerklik alt ölçeği değeri 0.840 bulunmuştur.

3.7. Araştırmanın Uygulanması

Bu araştırmanın veri toplam süreci Eylül 2018 – Nisan 2019 tarihleri arasında yapılmıştır. Uygulama öncesinde sözel bilgi verilmiş, bilgilendirilmiş onam formları doldurularak teyit edilmiş, gönüllülük esasına dayanılarak onam alınmıştır. Tüm sorular çalışmaya katılan hastalara tek tek yüksek sesle okunmuştur. Formlar araştırmacı tarafından yüz yüze uygulanarak, tekrarlı anketlerin önüne geçmek amacıyla kişilere numara verilerek kodlanmıştır.

Veri toplama formu olan kişisel bilgi formu, Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımları Ölçeği, Kültürlenme Ölçeği, Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri hastaların mahremiyetlerini koruyacak şekilde sadece araştırmacı ve bireyin bulunduğu, diğer bireylerin verilen cevapları duyamayacakları şekilde yapılmıştır. Anlaşılmayan maddeler araştırmacı tarafından bireye açıklandı. Ortalama bir anketin tamamlanma süresi 30 dakika sürmüştür.

3.7.1. Ön Uygulama

Araştırmada kullanılan kişisel bilgi formu ve ölçek formları Bab-ı Şifa Göçmen Sağlığı Merkezi'nde çalışan ve başvuru yapan 18-65 arası Suriye'den göç eden 10 göçmende 03/12/2018 - 10/12/2019 tarihleri arasında ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulamadan elde edilen sonuçlara göre anket formlarında anlaşılabilirlik ve araştırma güvenilirliğinin yükseltilmesi hedeflenmiş, gerekli değişiklikler yapılmıştır. Ön uygulama verileri örnekleme dahil edilmemiştir.

3.8. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

3.8.1. Bağımlı Değişkenler

Çalışmanın bağımlı değişkeni Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımları Ölçeği, Kültürlenme Ölçeği, Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri puan toplamıdır.

3.8.2. Bağımsız Değişkenler

Göçmenlere ait özellikler: cinsiyet, medeni durum, çalışma durumu, meslek, çocuk sayısı, anadili, etnik kökeni, din, Türkiye'de bulunma yılı, evde kaç kişi ile birlikte yaşama, ekonomik durum, göç etme nedenleri ve kampta kalma durumu.

3.9. Araştırma Verilerinin Analizi

İstatistiksel analizler SPSS (IBM SPSS Statistics 24) adlı paket program kullanılarak yapılmıştır. Bulguların yorumlanmasında frekans tabloları ve tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Normal dağılıma uygun ölçüm değerleri için parametrik yöntemler kullanılmıştır. Parametrik yöntemlere uygun şekilde, iki bağımsız grubun ölçüm değerleri ile karşılaştırılmasında "Independent Sample-t" test (t-tablo değeri), bağımsız üç veya daha fazla grubun ölçüm değerleri ile karşılaştırılmasında "ANOVA" test (F-tablo değeri) yöntemi kullanılmıştır. Üç veya daha fazla grup için anlamlı fark çıkan değişkenlerin ikili karşılaştırmaları için varyansların homojenliği incelenerek; varyanslar homojen ise "Tukey" değilse "Tamhane" testi uygulanmıştır.

Normal dağılıma uygun olmayan ölçüm değerleri için parametrik olmayan yöntemler kullanılmıştır. Parametrik olmayan yöntemlere uygun şekilde, iki bağımsız grubun ölçüm değerleri ile karşılaştırılmasında "Mann-Whitney U" test (z-tablo değeri), bağımsız üç veya daha fazla grubun ölçüm değerleri ile karşılaştırılmasında "Kruskal-Wallis H" test (χ^2-tablo değeri) yöntemi kullanılmıştır. Üç veya daha fazla grup için anlamlı fark çıkan değişkenlerin ikili karşılaştırmaları için Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır. Normal dağılıma sahip olmayan ölçüm değerlerinin birbirleriyle ilişkisinin incelenmesinde Spearman korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde çalışmaya katılan göç yaşayan bireylerin tanıtıcı özelliklerine göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 4.1. Göç eden bireylere ilişkin sosyo-demografik bulguların dağılımı (n=281).

Değişken	**n**	**%**
Cinsiyet		
Kadın	143	50.9
Erkek	138	49.1
Medeni durum		
Evli	194	69.0
Bekar	87	31.0
Çalışma durumu		
Evet	132	47.0
Hayır	149	53.0
Meslek		
Ev hanımı	14	7.5
Doktor	41	22.0
Hemşire	21	11.3
Öğretmen	60	32.3
Öğrenci	37	19.9
Diğer	13	7.0
Çocuk sayısı		
Çocuğu yok	93	33.1
1-3	112	39.9
4'den fazla	76	27.0
Anadil		
Arapça	253	90.0
Türkçe	21	7.5
Süryanice	2	0.7
Kürtçe	5	1.8
Etnik köken		
Arap	249	88.6
Türkmen	25	8.9
Kürt	7	2.5
Din		
Müslüman	280	99.6
Hristiyan	1	0.4
Türkiye'de yaşama süresi		
5 yıl ve altı	191	68.0
5 yıl üzeri	90	32.0
Evde yaşayan kişi sayısı		
2 veya daha az	37	13.2
3-5	150	53.4
6 veya üzeri	94	33.4
TOPLAM	281	100

Tablo 4.1.'in Devamı Göç eden bireylere ilişkin sosyo-demografik bulguların dağılımı (n=281)

Değişken	n	%
Bireyin Suriye'ye kıyasla ekonomisi		
Kötü	189	67.3
Aynı	58	20.6
İyi	34	12.1
Suriye'den göç etme faktörleri*		
Can güvenliği	227	46.3
Çevresindekilerin göç etmesi	7	1.4
Ekonomik	12	2.4
Mezhepsel sorunsal	5	1.1
Etnik sorunlar	5	1.1
Savaştan kaçmak	234	47.7
Türkiye'ye göç etme faktörleri*		
Yaşadığı yere yakın olması	49	9.8
Güvenli olması	228	45.8
İş olanaklarının fazla olması	7	1.4
Baskıcı ortamın olmaması	165	33.1
Akrabalarının olması	26	5.2
Kültürel yakınlık	23	4.6
Herhangi bir kampa katılma		
Evet	48	17.1
Hayır	233	82.9
Kamptan ayrılma sebebi*		
Kamp şartlarının zor olması	28	35.9
Özel hayata müdahale	18	23.1
Ekonomik sebepler	19	24.3
Akrabaların yanına gitmek için	13	16.7

*Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Göç yaşayan bireylere ilişkin demografik bulgular Tablo 4.1'de yer almaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin 143 kişi (%50.9) kadın, 194'ü (%69.0) evli, 132'sinin (%47.0) çalıştığı ve 60 kişinin (%32.3) mesleğinin öğretmen olduğu belirlenmiştir. 112 kişinin (%39.9) 1-3 sayıda çocuğu olduğu, 253'ünün (%90.0) anadilinin Arapça ve 249'unun (%88.6) etnik kökeninin Arap olduğu belirlenmiştir. 280 kişi (%99.6) Müslüman, 191'i (%68.0) Türkiye'de 5 yıl ve altı süredir yaşadığı ve 150'sinin (%53.4) evlerinde 3-5 kişi yaşadığı belirlenmiştir.

Bulgulara bakıldığında 189 kişinin (%67.3) Suriye'ye kıyasla ekonomisinin kötü olduğu, 234 kişinin (%47.7) Suriye'den göç etme faktörü olarak savaştan kaçma olduğu ve 228 kişinin (%45.8) Türkiye'ye göç etme faktörü olarak güvenli oluşundan dolayı tercih ettiği belirlenmiştir. 48 kişinin (%17.1) herhangi bir kampa katıldığı ve 28'inin (%35.9) kamp şartlarının zor olması sebebiyle kamptan ayrıldıkları belirlenmiştir.

Tablo 4.2. KAÇÇY, KÖ, KAE Ölçeklerinin alt Boyutlarının puan ortalamaları ve dağılımı (n=281).

Ölçek		$\bar{X} \pm S.S.$	Medyan [IQR]	Min.	Max.
KAÇÇY	Yüzleşme	60.92±6.64	61.0	40.0	83.0
	Genel/özel	57.83±6.43	58.0	26.0	76.0
	Duygusal	62.22±7.46	62.0	38.0	87.0
	Yaklaşma/kaçınma	59.10±6.27	59.0	39.0	78.0
	Kendini açma	61.33±6.57	62.0	42.0	86.0
KÖ	Ayrılma stratejisi	70.91±10.57	70.0	48.0	110.0
	Asimilasyon stratejisi	86.71±11.15	87.0	56.0	124.0
	Bütünleşme stratejisi	88.68±13.25	87.0	61.0	150.0
KAE	Duygusal esneklik	69,18±7.80	69.0	42.0	96.0
	Esneklik/açıklık	53.23±6.20	53.0	34.0	72.0
	Algısal duyarlılık	38.30±5.56	38.0	23.0	55.0
	Kişisel özerklik	26.96±4.06	27.0	14.0	39.0

Ölçek alt boyutlarının puan dağılımı Tablo 4.2'de verilmiştir. Veriler doğrultusunda KAÇÇY ölçeğinin duygusal alt boyutu puan ortalaması 62.22, KÖ bütünleşme stratejisi alt boyutu puan ortalaması 88.68 ve KAE ölçeğinin duygusal esneklik alt boyutu puan ortalaması 69.18 olarak en yüksek ortalama değerleri olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.3. Göç eden bireylere ilişkin bulgularla KAÇÇY ölçeği alt boyutları puan ortalamaları ve ortancalarının dağılımı (n=281).

Değişken	n	Yüzleşme		Genel/özel davranış		Duygusal ifade		Yaklaşma/kaçınma		Kendini açma	
		$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]
Cinsiyet											
Kadın	143	62.26±6.29	62.0 [8.0]	57.23±6.94	57.0 [9.0]	63.16±8.35	63.0 [9.0]	59.27±6.55	59.0 [7.0]	61.88±6.29	62.0 [9.0]
Erkek	138	59.54±6.73	59.0 [9.0]	58.44±5.83	58.0 [8.0]	61.25±6.28	61.5 [9.0]	58.93±6.00	59.0 [7.3]	60.75±6.82	61.0 [9.0]
İstatistiksel analiz*		z=-3.163		t=-1.582		t=2.177		z=-0.324		z=-1.322	
Olasılık		**p=0.002**		p=0.115		**p=0.030**		p=0.746		p=0.186	
Medeni durum											
Evli	194	60.72±6.94	60.0 [9.0]	57.91±6.77	58.0 [8.0]	61.99±7.89	62.0 [9.0]	59.33±6.18	59.0 [7.0]	61.32±6.29	62.0 [8.3]
Bekar	87	61.37±5.92	61.0 [9.0]	57.63±5.64	57.0 [8.0]	62.74±6.40	64.0 [9.0]	58.60±6.50	58.0 [8.0]	61.34±7.20	62.0 [9.0]
İstatistiksel analiz		z=-1.228		z=-0.945		z=-1.202		z=-0.725		z=-0.403	
Olasılık		p=0.220		p=0.344		p=0.229		p=0.469		p=0.687	
Çalışma durumu											
Evet	132	59.57±6.14	59.0 [8.8]	58.09±5.88	58.0 [8.0]	61.46±6.28	61.0 [8.0]	59.17±5.65	59.0 [7.8]	61.00±5.82	62.0 [8.0]
Hayır	149	62.12±6.84	62.0 [8.0]	57.59±6.89	57.0 [9.0]	62.89±8.32	63.0 [9.0]	59.05±6.79	59.0 [7.0]	61.62±7.18	62.0 [9.0]
İstatistiksel analiz		z=-3.045		t=0.650		t=-1.637		z=-0.352		z=-0.692	
Olasılık		**p=0.002**		p=0.516		p=0.103		p=0.725		p=0.489	
Meslek											
Ev hanımı	14	61.86±6.22	62.0 [7.8]	56.43±12.20	56.5 [9.0]	59.21±8.30	60.5 [9.0]	59.86±8.01	57.5 [9.5]	61.43±5.09	62.0 [8.5]
Doktor	41	58.76±5.57	58.0 [8.5]	58.20±6.51	59.0 [9.0]	60.78±6.05	60.0 [9.0]	60.49±5.09	60.0 [4.5]	60.06±5.20	61.0 [8.0]
Hemşire	21	61.57±6.69	61.0 [9.0]	55.24±3.94	55.0 [5.5]	62.10±6.00	64.0 [9.0]	56.62±5.84	58.0 [7.0]	62.33±5.91	64.0 [6.5]
Öğretmen	60	60.12±5.59	59.5 [7.8]	58.07±5.18	58.0 [6.0]	62.23±5.88	62.0 [8.8]	58.60±6.09	59.0 [9.0]	60.82±6.29	60.5 [9.5]
Öğrenci	37	60.65±5.04	61.0 [7.5]	56.81±6.53	57.0 [9.0]	62.38±6.64	63.0 [9.0]	60.62±4.21	60.0 [5.5]	60.68±6.39	63.0 [9.5]
Diğer	13	56.77±8.02	55.0 [9.5]	59.23±7.96	58.0 [9.0]	61.08±8.92	62.0 [9.0]	56.92±6.97	55.0 [8.0]	65.23±5.82	65.0 [8.0]
İstatistiksel analiz		F=1.840		F=1.008		χ^2=2.453		χ^2=8.894		χ^2=10.096	
Olasılık		p=0.107		p=0.415		p=0.784		p=0.113		p=0.073	
Çocuk sayısı											
Çocuğu yok	93	61.39±5.89	61.0 [8.5]	58.03±6.20	58.0 [9.0]	62.78±6.98	64.0 [9.0]	58.52±6.29	58.0 [6.5]	61.51±7.17	62.0 [9.0]
1-3	112	60.82±6.36	60.0 [8.0]	57.79±6.62	58.0 [8.0]	61.40±7.09	61.0 [8.0]	59.68±6.19	60.0 [6.0]	60.83±6.49	60.5 [9.8]
4'den fazla	76	60.50±7.84	61.0 [9.8]	57.62±6.52	57.5 [7.0]	62.74±8.47	62.0 [9.5]	58.97±6.39	59.0 [8.0]	61.84±5.92	63.0 [8.0]
İstatistiksel analiz		F=0.393		F=0.088		χ^2=4.228		χ^2=2.594		χ^2=2.445	
Olasılık		p=0.675		p=0.916		p=0.121		p=0.273		p=0.294	

*Normal dağılıma sahip olan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında "Independent Sample-t" test (t-tablo değeri); üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında "ANOVA" test (F-tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır. Normal dağılıma sahip olmayan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında "Mann-Whitney U" test (z-tablo değeri); üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında "Kruskal-Wallis H" test (χ^2-tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır.

Tablo 4.4. Göç eden bireylere ilişkin bulgularla KAÇÇY ölçeği alt boyutları puan ortalamaları ve ortancalarının dağılımı (n=281).

Değişken	n	Yüzleşme		Genel/özel davranış		Duygusal ifade		Yaklaşma/kaçınma		Kendini açma	
		$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]
Etnik köken											
Arap	249	60.88±6.83	61.0 [9.0]	57.79±6.66	58.0 [8.0]	62.36±7.59	62.0 [9.0]	59.05±6.49	59.0 [8.0]	61.29±6.76	62.0 [8.5]
Türkmen	25	61.56±4.16	62.0 [6.0]	58.60±4.51	58.0 [7.0]	62.08±6.55	63.0 [9.0]	59.52±4.14	59.0 [6.0]	60.76±5.09	62.0 [8.0]
Kürt	7	60.00±7.21	58.0 [7.0]	56.43±3.21	57.0 [4.0]	57.86±4.45	57.0 [9.0]	59.43±5.32	58.0 [6.0]	64.57±2.23	64.0 [2.0]
İstatistiksel analiz*		χ^2=1.405		χ^2=0.878		F=1.247		χ^2=0.127		χ^2=2.603	
Olasılık		p=0.495		p=0.645		p=0.289		p=0.938		p=0.272	
Türkiye'de yaşama											
5 yıl ve altı	191	61.19±6.96	61.0 [9.5]	58.00±6.71	57.0 [8.0]	61.98±7.48	62.0 [9.0]	59.22±6.47	59.0 [8.0]	61.40±6.71	62.0 [9.0]
5 yıl üzeri	90	60.35±5.90	60.0 [7.3]	57.46±5.83	58.5 [7.3]	62.72±7.42	63.0 [9.5]	58.86±5.85	59.0 [5.0]	61.17±6.30	62.0 [7.3]
İstatistiksel analiz		z=-1.480		z=-0.208		t=-0.774		z=-0.652		z=-0.064	
Olasılık		p=0.139		p=0.835		p=0.440		p=0.515		p=0.949	
Evde yaşayan kişi											
2 veya daha az	37	61.14±5.56	61.0 [9.5]	57.38±5.67	57.0 [6.5]	62.92±5.81	63.0 [9.0]	58.89±5.00	59.0 [3.5]	62.32±6.57	64.0 [8.0]
3-5	150	61.05±6.28	60.5 [8.3]	57.65±6.59	58.0 [8.3]	61.98±7.15	61.5 [9.5]	59.06±6.41	59.0 [7.0]	60.93±7.04	62.0 [9.0]
6 veya üzeri	94	60.64±7.56	61.0 [9.3]	58.28±6.50	58.0 [8.0]	62.33±8.49	62.0 [9.5]	59.26±6.55	59.0 [9.0]	61.56±5.75	62.0 [8.3]
İstatistiksel analiz		χ^2=0.299		F=0.372		F=0.249		χ^2=0.036		F=0.755	
Olasılık		p=0.861		p=0.689		p=0.780		p=0.982		p=0.471	
Suriye'ye kıyas gelir											
Kötü	189	60.32±5.99	60.0 [8.0]	57.55±5.76	58.0 [7.0]	62.23±6.35	63.0 [9.0]	59.06±5.32	59.0 [6.0]	60.71±6.29	61.0 [9.0]
Aynı	58	61.38±7.71	61.5 [9.5]	57.98±8.47	57.0 [9.5]	61.21±8.59	61.0 [9.3]	59.00±7.62	58.0 [8.5]	62.55±6.96	62.5 [8.5]
İyi	34	63.47±7.54	63.5 [9.0]	59.12±6.01	61.0 [9.3]	63.91±9.36	63.0 [9.5]	59.53±8.49	58.5 [9.3]	62.68±7.10	64.0 [9.0]
İstatistiksel analiz		χ^2=5.318		F=0.882		F=1.415		χ^2=0.038		χ^2=5.941	
Olasılık		p=0.070		p=0.415		p=0.245		p=0.981		p=0.051	
Kampa katılma											
Evet	48	61.25±6.42	60.5 [9.0]	57.69±6.44	57.0 [8.8]	60.38±7.60	61.0 [8.5]	59.92±6.44	60.0 [8.5]	61.04±5.79	61.5 [8.0]
Hayır	233	60.85±6.72	61.0 [9.0]	57.89±6.47	58.0 [8.0]	62.69±7.23	62.0 [9.0]	58.97±6.26	59.0 [6.0]	61.47±6.70	62.0 [8.0]
İstatistiksel analiz		z=-0.201		t=-0.187		t=-2.002		z=-1.467		z=-0.300	
Olasılık		p=0.841		p=0.852		**p=0.046**		p=0.142		p=0.764	

*Normal dağılıma sahip olan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında "Independent Sample-t" test (t-tablo değeri); üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında "ANOVA" test (F-tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır. Normal dağılıma sahip olmayan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında "Mann-Whitney U" test (z-tablo değeri); üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında "Kruskal-Wallis H" test (χ2-tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır.

Kişilerarası çatışma çözme yaklaşımları ölçeği alt boyutları cinsiyet açısından incelendiğinde, kadınların yüzleşme alt boyutu puanları, erkeklere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur (z=-3.163; p=0.002). Aynı zamanda kadınların duygusal ifade alt boyutu puanları, erkeklere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir (t=2.177; p=0.030). Çalışma durumuna göre kişilerarası çatışma çözme yaklaşımları ölçeği yüzleşme alt boyutu puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir (z=-3.045; p=0.002). Çalışmayanların puan ortalamaları, çalışanların puan ortalamalarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.3). Herhangi bir kampa katılma durumuna göre kişilerarası çatışma çözme yaklaşımları ölçeği duygusal ifade alt boyutu puanı açısından bakıldığında, herhangi bir kampa katılmayanların alt boyut puan ortalaması, katılanların alt boyut puan ortalamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir (t=2.002; p=0.046). (Tablo 4.4)

Tablo 4.5. Göç eden bireylere ilişkin değişkenlerle KÖ alt boyutları puan ortalamaları ve ortancalarının dağılımı (n=281).

Değişken	n	Ayrılma stratejisi		Asimilasyon stratejisi		Bütünleşme stratejisi	
		$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]
Cinsiyet							
Kadın	143	72.07±11.88	71.0 [16.0]	86.94±11.99	88.0 [17.0]	90.52±14.26	87.0 [17.0]
Erkek	138	69.71±8.90	68.0 [13.0]	86.49±1.023	86.0 [14.0]	86.77±11.86	85.0 [16.0]
İstatistiksel analiz*		z=-1.499		z=-0.458		z=-2.099	
Olasılık		p=0.134		p=0.647		**p=0.036**	
Medeni durum							
Evli	194	71.98±10.94	71.0 [14.0]	86.90±11.63	87.0 [17.0]	89.13±13.42	87.0 [15.3]
Bekar	87	68.52±9.32	67.0 [12.0]	86.31±10.04	87.0 [13.0]	87.66±12.87	86.0 [16.0]
İstatistiksel analiz		z=-2.535		t=0.411		z=-0.754	
Olasılık		**p=0.011**		p=0.682		p=0.451	
Çalışma durumu							
Evet	132	69.47±8.91	69.0 [14.0]	86.45±9.75	86.0 [15.0]	85.60±10.67	85.0 [15.0]
Hayır	149	72.19±11.73	70.0 [13.0]	86.96±12.28	87.0 [16.0]	91.40±14.67	89.0 [17.0]
İstatistiksel analiz		z=-1.589		z=-0.295		z=-3.207	
Olasılık		p=0.112		p=0.768		**p=0.001**	
Meslek							
Ev hanımı (1)	14	77.64±12.94	76.0 [20.5]	96.58±16.96	97.0 [18.0]	97.79±14.81	98.5 [25.0]
Doktor (2)	41	64.24±6.35	62.0 [11.5]	85.24±8.70	84.0 [15.5]	82.95±9.34	82.0 [13.0]
Hemşire (3)	21	68.71±7.63	67.0 [12.0]	83.71±9.58	82.0 [14.0]	79.90±7.73	80.0 [12.0]
Öğretmen (4)	60	69.52±9.27	68.5 [13.0]	87.10±10.38	88.0 [15.8]	86.22±10.86	85.0 [14.0]
Öğrenci (5)	37	68.03±7.39	68.0 [9.0]	86.51±8.25	87.0 [11.0]	87.86±9.34	87.0 [11.5]
Diğer (6)	13	73.38±9.93	76.0 [18.0]	86.62±10.32	88.0 [18.5]	93.92±11.30	92.0 [15.5]
İstatistiksel analiz		F=4.803		χ^2=11.986		F=7.517	
Olasılık		**p=0.000**		**p=0.035**		**p=0.000**	
Fark		**[1-2]**		**[1-2.3.5]**		**[1-2.3.4] [2.3-6]**	
Çocuk sayısı							
Çocuğu yok	93	69.14±9.64	68.0 [12.5]	86.42±10.39	86.0 [13.5]	88.01±13.08	86.0 [15.5]
1-3	112	71.00±9.39	71.0 [11.0]	87.38±10.43	87.0 [16.0]	88.35±12.33	87.0 [15.0]
4'den fazla	76	72.95±12.83	69.0 [17.5]	86.12±13.00	85.5 [17.5]	89.97±14.75	87.0 [19.8]
İstatistiksel analiz		χ^2=0.105		F=0.336		χ^2=0.049	
Olasılık		p=0.746		p=0.715		p=0.825	

*Normal dağılıma sahip olan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında "Independent Sample-t" test (t-tablo değeri); üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında "ANOVA" test (F-tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır. Normal dağılıma sahip olmayan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında "Mann-Whitney U" test (Z-tablo değeri); üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında "Kruskal-Wallis H" test (χ2-tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır.

Tablo 4.6. Göç eden bireylere ilişkin değişkenlerle KÖ alt boyutları puan ortalamaları ve ortancalarının dağılımı (n=281).

Değişken	n	Ayrılma stratejisi		Asimilasyon stratejisi		Bütünleşme stratejisi	
		$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]
Etnik köken							
Arap (1)	249	71.35±10.79	70.0 [13.0]	86.91±11.34	87.0 [15.5]	89.52±13.50	88.0 [15.0]
Türkmen (2)	25	68.68±8.38	69.0 [12.5]	86.04±9.58	86.0 [12.5]	81.52±9.25	80.0 [12.0]
Kürt (3)	7	63.43±5.29	63.0 [8.0]	82.43±9.74	78.0 [15.0]	84.29±7.09	83.0 [8.0]
İstatistiksel analiz*		χ^2=5.544		F=0.599		χ^2=10.057	
Olasılık		p=0.063		p=0.550		**p=0.007**	
Fark						**[1-2]**	
Türkiye'de yaşama							
5 yıl ve altı	191	72.03±11.43	70.0 [16.0]	86.81±11.77	86.0 [17.0]	89.47±13.95	87.0 [16.0]
5 yıl üzeri	90	68.54±8.00	68.0 [11.0]	86.52±9.76	87.0 [15.0]	87.00±11.51	86.5 [16.0]
İstatistiksel analiz		z=-1.926		z=-0.141		z=-1.071	
Olasılık		p=0.054		p=0.888		p=0.284	
Evde yaşayan kişi							
2 veya daha az	37	66.19±7.26	64.0 [11.0]	83.89±8.74	82.0 [14.0]	84.27±10.60	81.0 [14.5]
3-5	150	70.78±9.55	71.0 [13.3]	87.57±10.72	88.0 [15.0]	89.43±13.70	88.0 [14.3]
6 veya üzeri	94	72.98±12.52	69.5 [16.3]	86.49±12.49	85.5 [17.5]	89.20±13.24	87.0 [18.3]
İstatistiksel analiz		χ^2=9.730		F=1.662		χ^2=5.418	
Olasılık		**p=0.008**		p=0.192		p=0.067	
Fark		**[1-2.3]**					
Suriye'ye kıyas gelir							
Kötü (1)	189	69.66±9.87	69.0 [13.0]	85.66±9.91	86.0 [15.0]	86.08±10.94	85.0 [14.0]
Aynı (2)	58	73.09±12.46	70.0 [16.3]	87.45±14.05	86.5 [17.3]	90.84±13.84	88.5 [20.3]
İyi (3)	34	74.18±9.85	73.0 [13.5]	91.38±11.11	92.5 [17.3]	99.41±17.60	96.0 [26.0]
İstatistiksel analiz		χ^2=6.641		χ^2=6.362		χ^2=20.368	
Olasılık		**p=0.036**		**p=0.042**		**p=0.000**	
Fark		**[1-3]**		**[1-3]**		**[1-3]**	
Kampa katılma							
Evet	48	72.29±12.43	70.5 [14.3]	87.71±13.79	86.5 [20.5]	89.44±11.79	87.5 [17.5]
Hayır	233	70.68±10.18	70.0 [14.0]	86.48±10.56	87.0 [14.0]	88.52±13.60	87.0 [16.0]
İstatistiksel analiz		z=-0.504		z=-0.448		z=-0.626	
Olasılık		p=0.615		p=0.654		p=0.531	

***Normal dağılıma sahip olan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında "Independent Sample-t" test (t-tablo değeri); üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında "ANOVA" test (F-tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır. Normal dağılıma sahip olmayan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında "Mann-Whitney U" test (Z-tablo değeri); üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında "Kruskal-Wallis H" test (χ2-tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır.

Cinsiyetlere göre kadınların kültürlenme ölçeği bütünleşme stratejisi alt boyutu puan ortalaması, erkeklere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir (z=-2.099; p=0.036). Medeni duruma göre bakıldığında ise evlilerin kültürlenme ölçeği ayrılma stratejisi alt boyutu puan ortalaması, bekarlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir (z=-2.535; p=0.011). Çalışma durumuna göre çalışmayanların kültürlenme ölçeği bütünleşme stratejisi alt boyutu puan ortalaması, çalışanlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (z=-3.207; p=0.001) (Tablo 4.5).

Mesleklere göre kültürlenme ölçeği alt boyut puan ortalamaları incelenmiştir. Ev hanımı olanların ayrılma stratejisi alt boyutu puan ortalamaları, doktorların puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur (F=4.803; p=0.000). Asimilasyon stratejisi alt boyutu puan ortalaması ev hanımı olanların, doktor, hemşire ve öğrenci olanlardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır ($\chi 2$=11.986; p=0.035). Ev hanımı olanların kültürlenme ölçeği bütünleşme stratejisi alt boyutu puan ortalaması, doktor, hemşire ve öğretmenlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (F=7.517; p=0.000). Aynı şekilde, diğer meslek grubunda olanlar ile doktor ve hemşire olanlar arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur (Tablo 4.5).

Araplar ile Türkmenler arasında etnik kökene göre kültürlenme ölçeği bütünleşme stratejisi alt boyut puan ortalamasında Arapların alt boyut puan ortalamaları, Türkmenlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek tespit edilmiştir ($\chi 2$=10.057; p=0.007) (Tablo 4.6).

Evde yaşayan kişi sayısı sınıflarına göre 3-5, 6 veya üzeri kişiyle yaşayanların kültürlenme ölçeği ayrılma stratejisi alt boyutu puan ortalaması, 2 kişi veya daha az kişiyle yaşayanlardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur ($\chi 2$=9.730; p=0.008) (Tablo 4.6).

Ekonomik duruma göre kültürlenme ölçeği alt puan ortalamaları incelendiğinde, Suriye'ye kıyasla şuan ekonomisi daha iyi olanların kültürlenme ölçeği ayrılma stratejisi alt boyutu puan ortalaması ($\chi 2$=6.641; p=0.036), asimilasyon stratejisi alt boyutu puan ortalaması ($\chi 2$=6.362; p=0.042), bütünleşme stratejisi alt

boyutu puan ortalaması ($\chi 2$=20.368; p=0.000) kötü olanlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek tespit edilmiştir (Tablo 4.6).

Tablo 4.7. Göç eden bireylere ilişkin bulgularla KAE alt boyutları puan ortalamaları ve ortancalarının dağılımı (n=281).

Değişken	n	Duygusal esneklik		Esneklik/açıklık		Algısal duyarlılık		Kişisel özerklik	
		$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]
Cinsiyet									
Kadın	143	69.97±8.77	70.0 [10.0]	53.48±6.61	53.0 [10.0]	38.44±5.96	38.0 [7.0]	27.23±4.39	27.0 [6.0]
Erkek	138	68.37±6.57	69.0 [8.3]	52.97±5.76	53.0 [8.0]	38.15±5.13	38.0 [6.0]	26.68±3.68	26.0 [5.0]
İstatistiksel analiz*		z=-1.145		t=0.683		z=-0.066		z=-0.978	
Olasılık		p=0.252		p=0.495		p=0.947		p=0.328	
Medeni durum									
Evli	194	69.11±8.32	69.5 [10.0]	52.90±6.46	53.0 [9.3]	38.36±5.71	38.0 [7.5]	26.96±4.19	27.0 [5.0]
Bekar	87	69.34±6.50	69.0 [9.0]	53.97±5.53	54.0 [6.0]	38.17±5.25	38.0 [5.0]	26.97±3.76	26.0 [5.0]
İstatistiksel analiz		z=-0.463		t=-1.420		z=-0.095		z=-0.546	
Olasılık		p=0.643		p=0.157		p=0.925		p=0.585	
Çalışma durumu									
Evet	132	68.80±6.61	70.0 [9.0]	53.02±5.69	53.5 [8.0]	38.27±4.82	38.0 [6.0]	26.77±3.65	27.0 [5.0]
Hayır	149	69.52±8.72	69.0 [10.0]	53.42±6.63	53.0 [9.0]	38.32±6.16	38.0 [8.0]	27.13±4.39	27.0 [6.0]
İstatistiksel analiz		z=-0.400		t=-0.546		z=-0.037		z=-0.477	
Olasılık		p=0.689		p=0.586		p=0.971		p=0.633	
Meslek									
Ev hanımı	14	66.93±9.60	67.5 [14.3]	52.36±8.07	50.0 [13.8]	35.86±7.24	35.0 [12.3]	25.29±5.08	26.0 [8.3]
Doktor	41	68.17±5.46	68.0 [8.0]	52.71±4.73	52.0 [6.5]	37.63±3.99	38.0 [5.0]	26.41±3.87	27.0 [6.0]
Hemşire	21	72.95±3.73	74.0 [4.0]	55.62±3.85	56.0 [3.5]	40.29±3.98	39.0 [6.0]	27.62±2.94	28.0 [4.0]
Öğretmen	60	68.62±6.14	70.0 [7.0]	53.15±5.50	54.0 [7.5]	37.87±4.21	38.0 [5.0]	27.28±3.00	28.0 [3.8]
Öğrenci	37	68.65±4.94	68.0 [5.5]	53.38±4.51	54.0 [6.0]	37.19±3.78	38.0 [4.5]	27.30±3.95	26.0 [5.0]
Diğer	13	68.54±11.89	65.0 [16.0]	51.31±9.13	50.0 [14.0]	39.08±8.79	40.0 [15.5]	24.92±5.72	25.0 [8.5]
İstatistiksel analiz		F=2.072		χ^2=7.166		χ^2=7.972		χ^2=5.510	
Olasılık		p=0.071		p=0.209		p=0.158		p=0.357	
Çocuk sayısı									
Çocuğu yok	93	69.67±6.96	70.0 [9.5]	53.54±5.47	54.0 [7.0]	38.38±5.16	39.0 [6.0]	27.00±3.89	26.0 [5.5]
1-3	112	69.49±7.04	70.0 [9.5]	53.08±5.41	53.0 [8.0]	38.29±4.95	38.5 [6.0]	26.98±3.73	28.0 [5.0]
4'den fazla	76	68.13±9.62	68.0 [11.0]	53.07±7.94	52.5 [11.8]	38.21±6.82	38.0 [10.8]	26.88±4.72	27.0 [6.0]
İstatistiksel analiz		F=0.958		F=0.173		χ^2=0.534		χ^2=0.407	
Olasılık		p=0.385		p=0.841		p=0.766		p=0.816	

*Normal dağılıma sahip olan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında "Independent Sample-t" test (t-tablo değeri); üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında "ANOVA" test (F-tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır. Normal dağılıma sahip olmayan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında "Mann-Whitney U" test (Z-tablo değeri); üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında "Kruskal-Wallis H" test (χ2-tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır.

Tablo 4.8. Göç eden bireylere ilişkin bulgularla KAE alt boyutları puan ortalamaları ve ortancalarının dağılımı (n=281)

Değişken	n	Duygusal esneklik		Esneklik/açıklık		Algısal duyarlılık		Kişisel özerklik	
		$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]	$\bar{X} \pm S.S.$	Median [IQR]
Etnik köken									
Arap	249	68.93±8.00	69.0 [10.0]	52.98±6.37	53.0 [8.0]	38.20±5.70	38.0 [7.0]	26.84±4.16	27.0 [5.0]
Türkmen	25	70.84±5.92	72.0 [6.5]	54.96±4.34	56.0 [6.5]	39.48±4.30	39.0 [5.0]	27.88±3.32	28.0 [6.0]
Kürt	7	72.14±5.08	73.0 [11.0]	55.86±3.85	56.0 [5.0]	37.71±4.68	39.0 [3.0]	28.00±2.24	28.0 [3.0]
İstatistiksel analiz*		χ^2=4.374		F=1.816		χ^2=1.790		χ^2=2.130	
Olasılık		p=0.112		p=0.165		p=0.409		p=0.345	
Türkiye'de yaşama									
5 yıl ve altı	191	69.14±8.61	69.0 [10.0]	52.91±6.33	53.0 [9.0]	38.41±6.14	39.0 [8.0]	26.87±4.20	27.0 [5.0]
5 yıl üzeri	90	69.27±5.72	70.0 [8.0]	53.90±5.88	54.0 [8.0]	38.07±4.11	38.0 [6.0]	27.14±3.76	27.0 [6.0]
İstatistiksel analiz		z=-0.466		t=-1.249		z=-0.682		z=-0.552	
Olasılık		p=0.642		p=0.213		p=0.495		p=0.581	
Evde yaşayan kişi									
2 veya daha az (1)	37	71.76±6.33	70.0 [7.0]	54.51±3.46	55.0 [6.0]	38.03±4.24	39.0 [4.5]	26.92±4.70	26.0 [6.0]
3-5 (2)	150	68.95±6.95	68.0 [9.0]	52.60±5.43	53.0 [7.0]	37.95±5.06	38.0 [6.0]	26.94±3.57	27.0 [5.0]
6 veya üzeri (3)	94	68.54±9.32	68.0 [11.0]	53.72±7.89	53.5 [11.0]	38.96±6.67	38.0 [10.3]	27.01±4.54	27.0 [6.0]
İstatistiksel analiz		χ^2=6.248		F=1.878		χ^2=0.803		χ^2=0.206	
Olasılık		**p=0.034**		p=0.155		p=0.669		p=0.902	
Fark		**[1-2.3]**							
Suriye'ye kıyas gelir									
Kötü	189	69.31±6.35	70.0 [8.0]	53.40±5.76	54.0 [8.0]	38.39±4.90	38.0 [6.0]	27.06±3.75	27.0 [5.0]
Aynı	58	69.28±9.07	68.5 [14.0]	53.12±5.79	53.0 [6.0]	37.95±6.17	38.0 [8.0]	26.79±4.60	26.0 [6.3]
İyi	34	68.32±11.95	86.0 [12.3]	52.44±8.84	49.0 [13.5]	38.41±7.71	38.0 [12.3]	26.71±4.80	27.0 [5.5]
İstatistiksel analiz		χ^2=1.207		χ^2=1.601		χ^2=0.381		χ^2=0.236	
Olasılık		p=0.547		p=0.449		p=0.826		p=0.888	
Kampa katılma									
Evet	48	69.63±8.28	70.0 [10.0]	54.17±6.67	54.5 [9.8]	37.90±6.62	38.5 [10.0]	26.79±4.82	27.0 [5.0]
Hayır	233	69.07±7.73	69.0 [10.0]	53.07±6.11	53.0 [8.0]	38.42±5.34	38.0 [7.0]	27.03±3.88	27.0 [6.0]
İstatistiksel analiz		z=-0.581		t=1.115		z=-0.662		z=-0.611	
Olasılık		p=0.561		p=0.266		p=0.508		p=0.542	

*Normal dağılıma sahip olan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında "Independent Sample-t" test (t-tablo değeri); üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında "ANOVA" test (F-tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır. Normal dağılıma sahip olmayan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında "Mann-Whitney U" test (Z-tablo değeri); üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında "Kruskal-Wallis H" test (χ2-tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır.

Evde yaşayan kişi sayısı sınıflarına göre 3-5, 6 veya üzeri kişiyle yaşayanların kültürlerarası adaptasyon envanteri duygusal esneklik alt boyutu puan ortalaması, 2 kişi veya daha az kişiyle yaşayanlardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha düşüktür (χ^2=6.248; p=0.034) (Tablo 4.8).

Tablo 4.9. KAÇÇY, KÖ ve KAE puanlarının korelasyon sonuçları (n=281).

Korelasyon*			Kişilerarası çatışma çözme yaklaşımları					Kültürlenme ölçeği			Kültürlerarası adaptasyon envanteri			
			Yüzleşme	Genel/ özel	Duygusal	Yaklaşma/ Kaçınma	Kendini açma	Ayrılma stratejisi	Asimilasyon stratejisi	Bütünleşme stratejisi	Duygusal esneklik	Esneklik/ açıklık	Algısal duyarlılık	Kişisel özerklik
Kişilerarası çatışma çözme yaklaşımları	Yüzleşme	**r**	1.000	-0.124	0.193	-0.070	0.027	-0.023	-0.064	-0.044	0.093	0.082	0.149	0.157
		p		**0.038**	**0.001**	0.244	0.652	0.702	0.283	0.459	0.119	0.169	**0.013**	**0.008**
	Genel/özel	**r**	-0.124	1.000	-0.137	0.142	-0.028	0.092	0.187	0.116	-0.068	-0.072	-0.011	-0.036
		p	**0.038**		**0.022**	**0.017**	0.641	0.124	**0.002**	0.053	0.254	0.231	0.848	0.552
	Duygusal	**r**	0.193	-0.137	1.000	-0.119	0.221	-0.019	-0.150	-0.115	0.191	0.065	0.166	0.077
		p	**0.001**	**0.022**		**0.047**	**0.000**	0.745	**0.012**	0.055	**0.001**	0.276	**0.005**	0.197
	Yaklaşma/kaçınma	**r**	-0.070	0.142*	-0.119	1.000	-0.094	0.188	0.283	0.182	-0.166	-0.096	-0.114	-0.147
		p	0.244	**0.017**	**0.047**		0.116	**0.002**	**0.000**	**0.002**	**0.005**	0.109	0.056	**0.014**
	Kendini açma	**r**	0.027	-0.028	0.221	-0.094	1.000	-0.095	-0.147	-0.013	0.093	0.063	0.089	-0.007
		p	0.652	0.641	**0.000**	0.116		0.111	**0.014**	0.828	0.118	0.291	0.136	0.912
Kültürlenme ölçeği	Ayrılma stratejisi	**r**	-0.023	0.092	-0.019	0.188	-0.095	1.000	0.378	0.587	-0.218	-0.246	-0.123	-0.051
		p	0.702	0.124	0.745	**0.002**	0.111		**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.040**	0.399
	Asimilasyon stratejisi	**r**	-0.064	0.187	-0.150	0.283	-0.147	0.378	1.000	0.479	-0.280	-0.293	-0.256	-0.142
		p	0.283	**0.002**	**0.012**	**0.000**	**0.014**	**0.000**		**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.018**
	Bütünleşme stratejisi	**r**	-0.044	0.116	-0.115	0.182	-0.013	0.587	0.479	1.000	-0.288	-0.354	-0.225	-0.151
		p	0.459	0.053	0.055	**0.002**	0.828	**0.000**	**0.000**		**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.011**
Kültürlerarası adaptasyon envanteri	Duygusal esneklik	**r**	0.093	-0.068	0.191	-0.166	0.093	-0.218	-0.280	-0.288	1.000	0.414	0.432	0.329
		p	0.119	0.254	**0.001**	**0.005**	0.118	**0.000**	**0.000**	**0.000**		**0.000**	**0.000**	**0.000**
	Esneklik/açıklık	**r**	0.082	-0.072	0.065	-0.096	0.063	-0.246	-0.293	-0.354	0.414	1.000	0.362	0.308
		p	0.169	0.231	0.276	0.109	0.291	**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.000**		**0.000**	**0.000**
	Algısal duyarlılık	**r**	0.149	-0.011	0.166	-0.114	0.089	-0.123	-0.256	-0.225	0.432	0.362	1.000	0.222
		p	**0.013**	0.848	**0.005**	0.056	0.136	**0.040**	**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.000**		**0.000**
	Kişisel özerklik	**r**	0.157	-0.036	0.077	-0.147	-0.007	-0.051	-0.142	-0.151	0.329	0.308	0.222	1.000
		p	**0.008**	0.552	0.197	**0.014**	0.912	0.399	**0.018**	**0.011**	**0.000**	**0.000**	**0.000**	

*Normal dağılıma sahip olmayan iki nicel değişkenin birbiriyle ilişkilerinin incelenmesinde "Spearman" korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

Yüzleşme ile genel/özel; genel/özel ile duygusal; duygusal ile yaklaşma/kaçınma ve asimilasyon stratejisi; yaklaşma/kaçınma ile duygusal esneklik ve kişisel özerklik; kendini açma ile asimilasyon stratejisi; ayrılma stratejisi ile duygusal esneklik, esneklik/açıklık ve algısal duyarlılık; asimilasyon stratejisi ile duygusal esneklik, esneklik/açıklık ve algısal duyarlılık; bütünleşme stratejisi ile duygusal esneklik ve esneklik/açıklık; bütünleşme stratejisi ile algısal duyarlılık ve kişisel özerklik puanları arasında negatif yönde, çok zayıf derecede ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Yüzleşme puanı arttıkça, genel/özel puanları azalacaktır ($r=-0.124$; $p=0.038$). Genel/özel puanı arttıkça, duygusal puanları azalacaktır ($r=-0.137$; $p=0.022$). Duygusal puanı arttıkça, yaklaşma/kaçınma ve asimilasyon stratejisi puanları azalacaktır ($p<0.05$). Yaklaşma/kaçınma puanı arttıkça, duygusal esneklik ve kişisel özerklik puanları azalacaktır ($p<0.05$). Kendini açma puanı arttıkça, asimilasyon stratejisi puanları azalacaktır($r=-0.147$; $p=0.014$). Ayrılma stratejisi puanı arttıkça, duygusal esneklik, esneklik/açıklık ve algısal duyarlılık puanları azalacaktır ($p<0.05$). Asimilasyon stratejisi puanı arttıkça, duygusal esneklik, esneklik/açıklık ve algısal duyarlılık puanları azalacaktır ($p<0.05$). Bütünleşme stratejisi puanı arttıkça, duygusal esneklik ve esneklik/açıklık puanları azalacaktır ($p<0.05$). Bütünleşme stratejisi puanı arttıkça, algısal duyarlılık ve kişisel özerklik puanları azalacaktır ($p<0.05$) (Tablo 4.9).

Yüzleşme ile duygusal, algısal duyarlılık ve kişisel özerklik; genel/özel ile yaklaşma/kaçınma ve asimilasyon stratejisi; duygusal ile kendini açma, duygusal esneklik ve algısal duyarlılık; yaklaşma/kaçınma ile ayrılma stratejisi ve bütünleşme stratejisi; yaklaşma/kaçınma ile asimilasyon stratejisi; ayrılma stratejisi ile asimilasyon ve bütünleşme stratejisi; asimilasyon stratejisi ile bütünleşme ve kişisel özerklik stratejisi; duygusal esneklik ile esneklik/açıklık, algısal duyarlılık ve kişisel özerklik; esneklik/açıklık ile algısal duyarlılık ve kişisel özerklik; algısal duyarlılık ile kişisel özerklik puanları arasında pozitif yönde, çok zayıf derecede ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Yüzleşme puanı arttıkça, duygusal, algısal duyarlılık ve kişisel özerklik puanları artacaktır ($p<0.05$). Genel/özel puanı arttıkça, yaklaşma/kaçınma ve asimilasyon stratejisi artacaktır ($p<0.05$). Duygusal puanı arttıkça, kendini açma, duygusal esneklik ve algısal duyarlılık puanları artacaktır ($p<0.05$). Yaklaşma/kaçınma puanı arttıkça, ayrılma stratejisi ve bütünleşme stratejisi

puanları artacaktır ($p<0.05$). Yaklaşma/kaçınma puanı arttıkça, asimilasyon stratejisi puanları artacaktır ($r=0.283$; $p=0.000$). Ayrılma stratejisi puanı arttıkça, asimilasyon stratejisi puanları artacaktır ($r=0.378$; $p=0.000$). Ayrılma stratejisi puanı arttıkça, bütünleşme stratejisi puanları artacaktır ($r=0.587$; $p=0.000$). Asimilasyon stratejisi puanı arttıkça, bütünleşme stratejisi puanları artacaktır ($r=0.479$; $p=0.000$). Asimilasyon stratejisi puanı arttıkça, kişisel özerklik puanları azalacaktır ($r=-0,142$; $p=0.018$). Duygusal esneklik puanı arttıkça, esneklik/açıklık, algısal duyarlılık ve kişisel özerklik puanları artacaktır ($p<0.05$). Esneklik/açıklık puanı arttıkça, algısal duyarlılık ve kişisel özerklik puanları artacaktır ($p<0.05$). Algısal duyarlılık puanı arttıkça, kişisel özerklik puanları artacaktır ($r=0.222$; $p=0.000$) (Tablo 4.9).

Mevcut istatistiksel verilere göre ölçeğin güvenilir olduğu belirlenmiştir.

5. TARTIŞMA

Türkiye'nin pek çok yerinde savaş nedenli ile göç eden Suriyeli göçmenlerin yeni bir kültür yapısına uyum sağlayabilme sürecinde zorluklar yaşadığı bilinmektedir. Bu amaçla Ankara'nın Altındağ ilçesinde 18-65 yaş arası Suriyeli göçmenlerin Türk kültürüne olan adaptasyon ve psikolojik sorunlarını incelemek amacı ile yapılan bu çalışmaya 281 kişi katılmıştır.

Kişilerarası çatışma çözme yaklaşımları ile cinsiyet ilişkisine bakıldığında aralarında anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 4.9). Kadınlar, erkeklere göre daha fazla yüzleşme eyleminde bulunmaktadır. Başka bir ifade ile erkekler yüzleşmekten kaçınmaktadır. Aynı zamanda kadınlar duygularını ifade etmede erkeklerden daha başarılı çıkmışlardır. Aydın'ın (82) hemşireler üzerinde yapmış olduğu çalışmada da bu çalışma gibi kadınların duygusal ifade puanları erkeklere göre daha yüksek çıkmıştır. Bunun yanı sıra Basım ve arkadaşlarının da (83) yapmış oldukları çalışma kadınların duygusal ifade boyutunun daha yüksek olduğu bulgusuna varmıştır. Cinsiyetçi bir söylemde bakıldığında bu durumun sebebi kadınların toplumda daha duygusal olarak yaftalanmasından dolayı "duygusal olmayı" kadınların içselleştirmiş olmasından kaynaklanıyor olabilir.

İkinci bir demografik değişken olarak çalışma durumu incelendiğinde çalışmayan katılımcıların yüzleşme eylemine çalışan katılımcılardan daha fazla başvurduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Tablo 4.9). Buradan da çalışanların kaçınma alt boyut puanlarının daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Dışarıdan ülkeye göç eden bireyler çalışma hayatında pek çok zorlukla karşılaşmaktadır. Mikro düzeyde yapılan dışlamalar, dil engeli, eğitimsizlik ya da eğitim eksik/yetersiz kalması gibi pek çok etken onların çalışma hayatını zora sokmaktadır. Bu nedenlerden dolayı da çalışan bireylerin zamanla yüzleşmekten kaçınıyor olması mümkündür.

Üçüncü bir demografik değişken olarak herhangi bir kampa katılan bireylerin kişilerarası çatışma çözme yaklaşımındaki duygusal ifade boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sonuçlara göre herhangi bir kampa katılmayan bireyler, katılanlara göre duygularını ifade etmede daha özgür davranmaktadır. Kamplar, maalesef ki içinde bulunan bireyler için oldukça zorlu şartların olduğu yerlerdir. Hem kadınların hem de erkeklerin zor yaşam mücadelesi zamanla duygularına

gizlemelerine neden olmuş olabilir ve bu sebeple de duygusal olarak kendilerini ifade etmekte zorlanıyor olabilirler. Yaşam şartları bireyin psikolojik durumu üstünde etkili olabilmektedir.

İlk demografik değişken olan cinsiyet ile kültürleşme ölçeği boyutları arasında ilişki incelendiğinde kadınların bütünleşme düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatüre bakıldığında incelenen buna benzer çalışmada erkeklerin yeni kültürel yaşam içindeki bütünleşme stratejilerinin genellikle daha fazla olduğu görülmüştür (84, 85). Bu farklılıkların sebebi örneklem farkından kaynaklanabileceği gibi genel olarak cinsiyetçi toplum yapısı ve kadının ötekileştirilmesine bağlı olarak kadının çekimser olması ve adaptasyondaki sıkıntıları olabilir. Ancak her çalışma bu sonuca varmamıştır. Bu çalışmaya benzer şekilde Göregenli ve Karakuş'un yapmış oldukları çalışmalarda da (11, 86) çalışması da bu duruma benzer sonuçlar vermiştir. Onun çalışmasın da kadın katılımcıların bütünleşme stratejisi alt boyutu erkeklere kıyasla daha yüksek çıkmıştır (11). Kadınlar, toplumsal yaşayış olarak aile düzenini idare etmektedirler. Komşu ve arkadaş ziyaretleri, komşuya gitmeler, alış-veriş yapma, eğer kadının çocuğu varsa onu toplum içi faaliyetlere katma gibi eylemler kadınlar tarafından yapılmaktadır. Bu da bütünleşme stratejisinin erkeklere göre daha yüksek çıkmasının nedeni olabilir.

Dördüncü demografik değişken olarak kültürlenme ölçeğinin alt boyutlarından olan ayrılma stratejisine bakıldığında evli olan katılımcıların ayrılma stratejisi, bekar olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır (Tablo 4.9). Şeker'in (87), kentte yapmış olduğu bireycilik-toplumculuk çalışmasında da evli olan göçmenlerin ayrılma stratejisi bekarlara göre daha yüksek çıkmıştır. Bundan farklı olarak Aliyev ve Öğülmüş'ün (88) yapmış olduğu çalışmada ise bekar olanların ayrılma stratejisi puanları evli olanlara göre daha yüksek çıkmıştır.

Beşinci demografik değişken olarak çalışma durumu ile kültürlenme ölçeğinin alt boyutlarından biri olan bütünleşme ile aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 4.9). Sonuçlara göre çalışmayan katılımcıların, çalışan katılımcılara göre daha çok toplumla bütünleştiği görülmektedir. Gün ve Bayraktar'ın (73) göçmen ergenler üzerinde yapmış oldukları çalışmada, yarı-zamanlı çalışanların tam zamanlı çalışanlara göre bütünleşme boyutunun daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum aslında çatışma çözme yaklaşım ölçeğindeki yüzleşme boyutunun sonuçlarına

benzerdir. Yine göçmen olan bireyler çalıştıkları yerde bir dışlanma ve ayrışmaya maruz kaldığı için bütünleşme boyutları daha düşük düzeyde çıkmış olabilir.

Altıncı demografik değişken olarak katılımcıların mesleği ile kültürlenme ölçeğinin alt boyutlarından ayrılma stratejisi ile anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Sonuçlara göre ev hanımı olan katılımcılar ile doktorlar arasında bir karşılaştırma yapmak mümkündür. Ev hanımı olanların ayrılma stratejisine başvurma durumları doktorlara göre daha fazladır. Bu durum Arslantekin'nin (89) çalışması ile benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların mesleği ile bir diğer anlamlı farklılığın bulunduğu alt boyut asimilasyon stratejisi olmuştur ($p=0.035$). Sonuçlara göre ev hanımı olan katılımcıların asimilasyona uğrama durumu doktor, hemşire ve öğrencilerden daha yüksektir. Ev hanımı statüsünde olan bir kadın, sürekli evde olduğu ve aktif bir iş yaşamına dahil olmadığı için toplumdan soyutlanmaktadır. Bu da onun asimilasyon oranının daha yüksek çıkmasının nedeni olabilir. Bu durum Arslantekin'nin (89) yapmış olduğu çalışmanın tersi sonuçları vermektedir. Bu farklılığın nedeni örneklem farkından kaynaklanıyor olabilir.

Son olarak meslek ile bütünleşme stratejisi arasında da bir ilişki kurulmuştur. Yapılan karşılaştırmalara göre asimilasyon stratejisinin tam tersi bir biçimde bu sefer ev hanımlarının bütünleşme durumu doktor, hemşire ve öğrenci olanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Arslantekin'nin (89) göçmenler üzerinde yaptığı çalışmada ise meslek ile bütünleşme stratejisi arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Aynı şekilde, diğer meslek grubunda olanlar ile doktor ve hemşire olanlar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Diğer meslek grubunda olanların kültürlenme ölçeği bütünleşme stratejisi alt boyutu puanları, doktor ve hemşirelerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Yedinci demografik değişken olarak etnik köken ile kültürlenme ölçeğinin alt boyutlarından olan bütünleşme stratejisi arasında bir ilişki kurulmuştur. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda Arap katılımcıların Türkmenlere göre daha fazla bütünleştiği bulgusuna varılmıştır. Tam olarak bu iki etnik kökeni karşılaştıran bir çalışma bulunmasa da Aliyev ve Öğülmüş'ün (88) çalışmasında ise Kafkas halkının Orta Doğu ve Avrupa halklarına göre bütünleşme stratejisi puanlarının daha yüksek

olduğu ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde Karakuş'un (86) yapmış olduğu çalışma da etnik kökenin bütünleşmede bir farklılığa sebep olduğu ve Türk göçmenlerin Kürt göçmenlere göre bütünleşme puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aliyev ve Öğülmüş'ün (88) bilimsel çalışmalarında Kafkas halkının yaşayış biçimin Türk kültürüne daha uygun olması olabilir. Ancak bu durumda bu çalışmada da Türkmenlerin yaşayış biçiminin Türk kültürüne daha uygun olmasından dolayı, onların bütünleşme stratejisi puanlarının daha yüksek çıkması beklenirdi. Buradan da anlaşılacağı üzere bu durum ayrı bir çalışma konusu olabilecek niteliktedir.

Sekizinci demografik değişken olarak evde yaşayan kişi sayısı ile kültürlenme ölçeğinin alt boyutu olan ayrılma stratejisi ile anlamlı farklılık bulunmuştur (Tablo 4.9). Sonuçlara göre evde 2 kişi veya daha az kişiyle yaşayanlar ile 3-5 ve 6 veya üzeri kişiyle yaşayanlar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Evde 3-5, 6 veya üzeri kişiyle yaşayanların kültürlenme ölçeği ayrılma stratejisi alt boyutu puanları, 2 kişi veya daha az kişiyle yaşayanlardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir. Şeker'in (87) yapmış olduğu çalışmada ise aile içi kişi sayısı ile ayrılma stratejisi arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bunun nedeni örneklem farkından kaynaklanıyor olabilir.

Katılımcıların Suriye'deki ekonomik durumları ile buradaki durumları karşılaştırması baz alınarak yapılan karşılaştırmalarda kültürlenme ölçeğinin bütünleşme ve ayrılma alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre Suriye'dekine göre ekonomik durumu daha iyi olan katılımcıların bütünleşme ile ayrılma durumları kötü olanlara göre daha yüksektir. Kapitalist düzen bir bireyin toplum içinde yaşamını devam ettirebilmesi için maddi kazancı zorunlu kılmaktadır. Doğal olarak maddi durumu yetersiz olan veya önceki yaşamına göre daha düşük olan bireyler toplumdan soyutlanacaktır. Ancak bunun aksine maddi durumu daha iyi olan bireylerin ise kendilerine güveni gelecek ve böylece toplum ile daha rahat bir şekilde bütünleşeceklerdir. Bundan farklı olarak asimilasyon boyutuna bakıldığında ise Suriye'ye göre daha kötü ekonomisi olanların asimile olma durumları iyi olanlara göre daha yüksektir.

İki ölçeğin alt boyutları üzerinde yapılan karşılaştırmalarda, alt boyutların birbirleri ile ilişkisi oldukça zayıf çıkmıştır. Yapılan karşılaştırmalara göre, bireylerin yüzleşme oranları artıkça, algısal ve duygusal duyarlılık durumları ile kişisel

özerklikleri artacaktır. Yüzleşme, birey için cesaret gerektirebilir. Cesaret de bireyin daha özerk olmasına ve duyarlılığının artmasına neden olabilir. Bireylerin duygusallığı arttıkça, bireylerin daha çok kendilerini açtıkları, duyarlılığının geliştiği ve duygusal olarak esnek oldukları tespit edilmiştir. Buna paralel olarak katılımcıların kaçınma puanı arttıkça duygusal esneklik ve özerklik durumlarında bir düşüş gözlemlenmiştir. Bir birey eğer sorunları ile yüzleşemiyorsa bireysel özerkliği hakkında söz sahibi olmayabilir ve duygularını dışa vurmada zorlanabilir. Yine buna paralel olarak bireylerin kendilerini başkalarına açma eylemleri arttıkça, asimile olmaktan uzaklaşacakları bulgusuna varılmıştır.

Bireylerin ayrılma ve asimilasyon ilişkisi arasında da pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra bireylerin ayrılma eyleminde bulunması onların duygusal olarak esnek olamamalarına ve duyarlılıklarını yitirmelerine neden olmaktadır. Buna benzer şekilde asimilasyon durumu da aynı sonuçları vermiştir. Toplumdan soyutlanan bireylerin, duygularını açmalarında çekincelerinin olması ve bu konuda esneklik göstermemeleri mümkündür.

Katılımcıların toplumla bütünleşmesi sonucunda algısal duyarlılık ve kişisel özerkliklerinde düşüklük olduğu tespit edilmiştir. Toplumla bütünleşmek bireylerin aynı zamanda “tek tipleşmesine” neden oluyor olabilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma göç eden bireylerin Türk kültürüyle ilişkisi arasındaki bağı incelemek amacı ile yapılmıştır. Göçmenlerin bağımsız bireyler olmaları için daha kolay ve hızlı bir kültürel bütünleşme olanağı ve bu süreç içinde var olan problemlerin çözülmesi oldukça önemlidir. Problemler pek çok ruhsal (psikolojik) hastalığa sebep olmaktadır ve bu sebeple de sağlık sektörüne ve hastalarla iletişim içinde olan hemşirelere pek çok görev düşmektedir.

Elde edilen bulgulara göre kadınların ölçek puan ortalamaları erkeklerden daha yüksektir. Bunun yanı sıra kadınların bütünleşme ve yüzleşme durumları erkeklerden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır ($p=0.036$; $p=0.002$).

Kamplar, bireylerin psikolojilerinde önemli etkenlere sahiptir. Herhangi bir kampa katılan bireylerin duygularını ifade etme sıklıkları, herhangi bir kampa katılmayanlara göre daha düşüktür.

Medeni duruma bakıldığında, evli olan bireyler bekar olanlara göre daha fazla ayrılma stratejisine başvurmaktadır. Bunun yanı sıra bireyin çalışma durumu da bireyi etkilemektedir. Çalışan bireyler yüzleşmekten kaçınırken, daha çok kaçınma eyleminde bulunmaktadır. Bunun aksine çalışmayan bireylerin bütünleşme durumları çalışan bireylere göre daha yüksektir. Bireylerin mesleklerine göre yapılan ikili karşılaştırmalara bakıldığında ev hanımı olan bireyler, doktorlara göre daha fazla asimilasyona uğramaktadır ve öğretmenler ile doktorlara göre daha fazla bütünleşme eyleminde bulunmaktadır.

Etnik kökene bakıldığında Arap bireylerin bütünleşme durumları Türkmen bireylere göre daha fazladır. Evde 3-5, 6 veya üzeri kişiyle yaşayanların ayrılma stratejisine, evde 2 kişi veya daha az kişiyle yaşayanlardan daha fazla başvurduğu görülmüştür.

Suriye'deki durumlarına göre yapılan karşılaştırmada Suriye'ye kıyasla ekonomik durumu daha iyi olan bireylerin bütünleşme eylemini daha çok gerçekleştirdiği görülürken, Suriye'ye kıyasla ekonomik durumu daha kötü olan bireylerin ayrılma eylemini daha çok gerçekleştirdiği görülmüştür.

İki ölçeğin alt boyutlarına dair yapılan karşılaştırmalı incelemede alt boyutların ilişkilerinin kuvvetli olmadığı ortaya çıkmıştır. Bireylerin yüzleşme oranları arttıkça, duygusal ve algısal duyarlılık durumlarıyla bireysel özerkliklerinde artış yaşanmaktadır. Bunun yanı sıra bireyler duygusallaştıkça, kendilerini daha kolay ifade etmektedir. Tüm bunlara paralel olarak katılımcıların kaçınma puanları arttıkça özerklik ve duygusal esneklik durumları azalmaktadır.

Ayrılma ve asimilasyon ilişkisinin arasında pozitif bir durum vardır. Duygusal olarak esnek olmayan ve fazla duyarlı olmayan bireyler daha çok ayrılma eyleminde bulunmaktadır. Katılımcıların toplumla bütünleşmesi sonucunda algısal duyarlılık ve kişisel özerkliklerinde düşüklük olduğu tespit edilmiştir.

Kadınlar toplum hayatına erkeklerden daha kolay adapte olmaktadır. Komşu ziyaretleri, çocuklar için ortak bir durumu konuşma gibi pek çok farklı sebep buna neden olabilmektedir. Ataerkil bir toplum düzenine daha yatkın olan Suriyeli bireylerde erkek çalışmaya odaklı iken kadın toplum içi ilişkilere odaklanmaktadır. Pek çok araştırmada olduğu gibi kadınların erkeklere göre daha duygusal olması da beklenen bir durumdur. Bu küresel bazda toplumsal olarak kadınların üstlenmiş olduğu ve içselleştirdiği bir rol olup, bu durumun sebebini araştırmak ayrı bir araştırmanın konusudur.

Dil bilmeden çalışmak son derece zor bir süreç olup, farklı ve yabancı yerde çekinerek çalışmak bu durumu daha da zor hale getirmektedir. Bu sebeple çalışan bireyler kaçınma stratejisine daha fazla başvuruyor olabilir. Zamanla cesaretleri kırılmış ya da iş kaybet korkusu yaşıyor olabilirler.

Kamplar da benzer şekilde zorlu çalışma şartlarının var olduğu yerlerdir. Yine burada ikamet eden bireylerin yaşam enerjileri sönmüş, korku seviyeleri artmış ve bu sebeple daha çok ayrılma eylemine başvuruyor olabilirler.

Ev hanımı olan kadınlar eve hapsolmaktadır. Bu sebeple de asimile olmaktadır. Çalışma hayatında aktif olmayan kadınların asimile olma durumu sadece göçmen kadınlar için geçerli bir durum değildir.

Suriye'ye kıyasla ekonomik durumu daha iyi olanların toplum içerisinde daha çok kendileri göstermesi de olası bir durumdur. Maddiyat, saygınlık ve itibar

demektedir. Çevredeki yerlilere denk bir yaşantısı olan göçmenlerin onlarla daha rahat iletişim kurabilmeleri kaçınılmazdır.

Yaşanan tüm bu sorunlar ışığında göç eden bireylerin pek çok psikolojik problem ve hastalık yaşaması normaldir. Tüm bu sorunlar hem çatışma hem de kişilerarası uyum ile yakından ilişkilidir. Bu bireylerin kamusal pek çok alanda desteğe ihtiyaçları vardır (eğitim, barınma, sağlık vs.). Bu kamusal alanlar arasında en önemlisi de sağlık alanlıdır. Hemşireler de sağlık alanında hastalar ile en çok iletişim ve etkileşim kuran çalışanlardır.

Bu bilgiler ışığında aşağıdaki çeşitli önerilerde bulunulabilir. İlk olarak çatışmaların yoğunluk ve olumsuz etkilerini azaltabilmek için hem yerli topluma hem de gelenlere çeşitli adaptasyon politikaları uygulanmalıdır ve göçmen kadınların toplum içinde daha aktif olabilmeleri için çalışma hayatına katılmaları için teşvik politikaları uygulanmalıdır.

Sağlık ve entegrasyon konusuna gelindiğinde öncelikle göçmenlerin sağlık hakları ile ilgili bilgilendirilmeleri eksiksiz yapılmalıdır. Bir bölgede görev yapan hemşirelerin sayısı o bölgede bulunan göçmenlere göre orantılı olmalıdır. Zor durumda olan göçmenler için esnek çalışma saatleri belirlenmelidir. Sağlık kurumlarının ve hemşirelerin kültüre duyarlı bir sağlık hizmet anlayışını benimsemesi gerekmektedir.

Sağlık profesyonelleri tarafından göç eden kişilerin sağlıklarının korunması ve gelişimine yönelik ihtiyaç duyulan alanlar belirlenmeli ve bu alanlara yönelik politikalar oluşturulmalıdır. Burada da hastalar ile birebir temasta bulunan hemşirelere çok fazla söz hakkı düşmektedir.

Bir göçmenin psikolojik sağlık sorunu yaşaması, toplumsal düzende makro ve mikro ölçekte yaşadığı travmatik olaylara bağlıdır. Sağlık sektöründen de önce yer değiştiren bireylerin ülke içinde rahat ve huzurlu bir yaşam sürmeleri için geniş çapta uygulanan politikalar, bu sorunların kalkması için kesin çözüm olarak görülmektedir.

Barınma koşulları da oldukça önemlidir. Bunun için kampların durumları iyileştirilmelidir. Böylece kamplardan çıkan göçmenlerin yaşayacakları psikolojik rahatsızlıklar en aza indirgenecektir.

Bunların devamın yaşanan sorunların durum tespiti oldukça önemlidir. Sorunların iyi analiz edilmesi ve devamında yapılan multi-disipliner çalışmalar göçmenlerin refahını artıracaktır. Göçmen bireylerin yaşadıkları sorunlar iyi tespit edilmeli ve gruplanmalıdır. Her birey kendi içinde kendine has sorunlar yaşamaktadır. Sağlık ile ilgili olan alanda travma tespiti uygun yapılmalı ve tedavisinde de hemşirelerin yaklaşımları ona uygun göre olmalıdır. Dil engeli gibi sorunlar sağlık alanında bir engel olmamalıdır. Gerekirse her hastaneye gelecek göçmenlerin dilini bilebilecek bir hemşire atanmalıdır ya da sağlık kurumların tıbbi tercümanlar bulundurulmalıdır. İletişim hemşirelikte çatışmaların çözümü için elzem bir durumdadır. Bu sebeple hemşirelerin iletişim becerilerinin gelişmiş olması gerekmektedir.

Hemşirelere stresle başa çıkabilme, göçmen bireylerin durumları ile ilgili hassasiyetleri gibi özel eğitimler verilmelidir. Sağlık alanlarında görev alan birimler, göçmenlere yardım eden kuruluşlar ve devletin iletişim kanallarının sürekli açık olması gerekmektedir ve bilgi alış-verişi yapılmalıdır.

7. KAYNAKLAR

1. International Organization for Migration. International Centre for Migration Policy Development. https://www.icmpd.org/about-us/. 11 Ocak 2019.

2. BM Küresel Göç İstatistikleri, https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/wallchart/docs/MigrationWallChart2017.pdf. 28 Nisan 2019.

3. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Türkiye Göç raporu, 2016: 20-97.

4. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. http://www.goc.gov.tr/icerik3/giriscikis_363_378_4708. 28 Nisan 2019.

5. Yılmaz A. Uluslararası göç: Çeşitleri, nedenleri ve etkileri, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 2014, 9(2): 1685-1704.

6. Korkmaz AÇ. Sığınmacıların sağlık ve hemşirelik hizmetlerine yarattığı sorunlar, *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2014, 1(1): 37-42.

7. Davis SL, Finney SJ. Examining the psychometric properties of the cross-cultural adaptability ınventory, *Annual Meeting of the American Educational Research Association*, 2003, 1-14.

8. Bhui K. ve ark. Mental disorders among Somali refugees Developing culturally appropriate measures and assessing socio-cultural risk factors, *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*, 2006, 41: 400–408.

9. Karcıoğlu F, Alioğulları ZD. Çatışmanın nedenleri ve çatışma yönetim tarzları ilişkisi, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* Cilt: 26, Sayı: 3-4, 2012, 215-237.

10. Aksoy Z. Uluslararası göç ve kültürlerarası iletişim, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2012, 5(20): 292-303.

11. Göregenli M. ve ark. Mahalleye bağlılık düzeyinin kent kimliği ile ilişkisi içinde incelenmesi, *Türk Psikoloji Dergisi,* 2014, 29(73): 73-85.

12. Taştan N. Çatışma Çözme ve Akran Arabuluculuğu. İçinde: Çatışma Çözme Eğitim Programı, Öner, U. (ed). Ankara: Nobel Yayınları, 2010.

13. McCrone P. ve ark. Mental health needs, service use and costs among Somali refugees in the UK, *Acta Psychiatr Scand*, 2005, 111: 351–357.

14. Tuzcu A, Bademli K. Göçün psikososyal boyutu, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*. 2014, 6(1): 56-66.

15. Topcu S,Beşer A. Göç ve Sağlık, C.Ü. *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2006, 10(3): 37-42.

16. International Council of Nurses (ICN) https://www.icn.ch/who-we-are#main-content 30 Nisan 2019.

17. International Centre on Nurse Migration (ICNM) https://www.intlnursemigration.org/ 30Nisan 2019.

18. Yalçın C. *Göç Sosyolojisi*, 1. Baskı. Ankara, Anı Yayıncılık, 2004: 12-13.

19. Onat Ü. *Gecekondu Kadınının Kente Özgü Düşünce ve Davranışlar Geliştirme Süreci,* T.C. Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları, Ankara, 1993.

20. Çağlayan S. Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 2006, 17: 35-60.

21. Lee ES. A Theory of Migration. İçinde: Migration, Jackson JA. (der.) Cambridge University Press, Great Britain, 1969.

22. Mangalam JJ. *Human Migration: A Guide to Migration Literature in English 1955-1962*, The University of Kentucky Press, Lexington, 1968.

23. Bülbül S, Köse A. Türkiye'de bölgelerarası iç göç hareketlerinin çok boyutlu ölçekleme yöntemi ile incelenmesi, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 39(1), 2010: 75-94.

24. Sağlam S. Türkiye'de iç göç olgusu ve kentleşme, *Türkiyat Araştırmaları, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 2006, 5: 33-44.

25. Pazarlıoğlu MV. İzmir örneğinde iç göçün ekonometrik analizi, *Yönetim ve Ekonomi*, 2007, 14 (1): 121-135.

26. Saracoglu DŞ, Roe TL. Rural-urban migration and economic growth in developing countries, *Meeting Papers for the Society for Economic Dynamics*, 2004, 241.

27. Özdemir E. Suriyeli mülteciler krizinin Türkiye'ye etkileri, *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi,* 2017, 1(3): 114-140.

28. Gençler A. Avrupa Birliği'nin göç politikası, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 2004: 173-197.

29. Ekici S, Tuncel G. Göç ve insan, *Birey ve Toplum Dergisi*, 2015, 3: 9-22.

30. Castles S, Miller MJ. *Göçler Çağı Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008.

31. Şen M. Türkiye'de iç göçlerin neden ve sonuç kapsamında incelenmesi, *Çalışma ve Toplum*, 2014, 1: 231-256.

32. İslatince H. Rasyonel beklentiler teorisinin rasyonelliği tartışmaları, *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2002 3(1): 17-23.

33. Harris JR, Todaro MP. Migration, unemployment development: A two-sector analysis, *American Economic Review,* 2016, 60(1): 126-42.

34. Vahba J. Who benefits from return migration to developing countries?, *IZA World of Labor*, 2015, 23: 1-10.

35. Kariman S. Türkiye'ye Göç Eden Mültecilerin Sosyal Hayata Uyum Sürecinin İncelenmesi, Isparta Örneği, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, 2015.

36. Martin P, Widgren J. International migration: Facing the challenge, *Population Bulletin*, 2002, 57(1): 3-40.

37. Kınık K. Göç, sürgün ve iltica, *Hayat Sağlık*, 2010: 36-39.

38. Baltacı H. Göçmen Öğrencilerin Başarı Durumunu Etkileyen Etmenlerin Okul Yöneticisi, Öğretmen, Veli ve Öğrencilerin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Denetimi Ekonomisi ve Planlaması Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, KKTC: Yakın Doğu Üniversitesi, 2010.

39. Faist T. *Uluslararası Göç ve Ulusaşırı Toplumsal Alanlar*, Bağlam Yayınları, İstanbul, 2003.

40. Morvaridi B. Forced Migrants, Containment and Human Rights, *Rethinking Global Migration: Practices, Policies and Discourses in The European Neighbourhood*, 2008, 31-46.

41. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve İçişleri Bakanlığı. *İltica ve Göç Mevzuatı*, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği ve İçişleri Bakanlığı Yayını, Ankara, 2005.

42. Koçak Y, Terzi E. Türkiye'de göç olgusu, göç edenlerin kentlere olan etkileri ve çözüm önerileri, *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2002, 3(3): 163-185.

43. Nar B. Göçün Eğitime ve Eğitim Yönetimine Etkileri (Dilovası Örneği), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, 2008.

44. Özyakışır D. *Göç: Kuram ve Bölgesel Bir Uygulama*. Nobel Akademi Yayıncılık, Ankara, 2013.

45. Dönmez Kara CÖ. Göç Bağlamında Uluslararası İşbirliği ve Türkiye'nin Politikaları, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Doktora tezi, Çanakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi, 2015.

46. Sayın Y, Usanamaz A, Aslangiri F. Uluslararası göç olgusu ve yol açtığı etkiler: Suriye göçü örneği, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2016, 18(31): 1-13.

47. Çiçekli, B. Göç Terimleri Sözlüğü. 2009.

48. Perruchoud R. Persons falling under the mandate of The International Organization For Migration (IOM) and to whom the organization may provide migration services, *International Journal of Refugee Law*, 1992 4(2): 205-215.

49. Benhabib S. *Ötekilerin Hakları, Yabancılar, Yerliler, Vatandaşlar,* İletişim Yayınları, İstanbul, 2006.

50. Çakran Ş, Eren V. Mülteci politikası: Avrupa Birliği ve Türkiye karşılaştırması, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2017, 14(39): 1-30.

51. İçduygu A. Bir Siyaset Siyasa Alanı Olarak Son Yüzyılda Göç: Son Yüzyılda Dünya ve Türkiye. İçinde: Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları 1923-2023: Ulus Devlet Oluşumundan Ulus Devlet Ötesi Dönüşümlere, İçduygu A, Erder S, Gençkaya ÖF. (eds). Koç Üniversitesi Koç Araştırmaları Merkezi, İstanbul, 2014.

52. Karacabey M. Türkiye'nin Göç Politikası ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Arel Üniversitesi, 2017.

53. Bayramoğlu Z, Özdemir M. Türkiye'ye gerçekleştirilen dış göçlerin mevsimlik tarım işçiliği üzerine etkilerinin değerlendirilmesi, Uluslararası Mevsimlik Tarım İşçiliği Sempozyumu, Düzce, 2017.

54. Türk Kızılayı. Göç İstatistik Raporu. Türk Kızılayı Göç ve Mülteci Hizmetleri Müdürlüğü, 2017.

55. Yılmaz H. Türkiye'de Suriyeli Mülteciler - İstanbul Örneği – Tespitler, İhtiyaçlar ve Öneriler. Mazlumder, 2013.

56. Yonca AV. Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler. İçinde: Suriyeli Göçmenlerin Sorunları Çalıştayı Sonuç Raporu, Karaca S, Doğan U. (eds). Mersin Üniversitesi Bölgesel İzleme Uygulama Araştırma Merkezi, Mersin, 2014.

57. Taş HY, Özcan S. Suriyeli göçmen sorunlarının, sosyal politikalar bağlamında analizi, *Emek ve Toplum Dergisi*, 2018, 7(17): 36-54.

58. Akıncı B, Nergiz A, Gedik E. Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul, *Göç Araştırmaları Dergisi*, 2015, 1, 58-83.

59. Aliyev R. Farklı Kültürlerden Gelen Yüksek Öğretim Öğrencilerinin Eğitim Ortamlarındaki İlk Etkileşim Algılarının ve Kültürlenme Düzeylerinin İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı Eğitim Psikolojisi Programı, Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2011.

60. Engin İ. Süpürge zanaatçısı örneğinde iki kültürel süreç: Kültürleme ve kültürlenme, *Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 1990, 33(1-2): 165-169.

61. Şeker B.D. Kente göç etmiş bir örneklemde kültüre uyum (kültürlenme) süreçleri, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2006, 3(2): 1-31.

62. Karaeminoğulları A, Doğan A, Bozkurt S. Kültürlerarası adaptasyon envanteri (Cross cultural adaptability ınventory (CCAI) Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* 2009, 14(1): 331-349.

63. Murphy-Lejeune E. *Student Mobility & Narrative İn Europe: The New Strangers*. Routledge, USA, 2001.

64. Yavuz S. Göçmenlerin toplumsal uyumu ve Suriyeli göçmenler. http://www.diyanetdergi.com/gundem/item/2751-gocmenlerin-toplumsal-uyumu-ve-suriyeli-gocmenler. 1 Mayıs 2019.

65. Akçiçek A. Türkiye'deki Suriyelilerin toplumsal ve ekonomik uyumu, *Liberal Düşünce Dergisi,* 2015, 80: 51-61.

66. Barıtçı F. Suriyeli mültecilerin Türk toplumuna uyum süreci üzerine bir araştırma, *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 2017, (17): 437-484.

67. Johnson DW, Johnson RT, Dudley B, Açıkgöz K. Effects of conflict resolution training on elementary school student,. *The Journal of Social Psychology*, 1994, 134(6): 803-817.

68. Dursun P. Kocaeli Bölgesinde Yer Alan Tüm Kamu ve Özel Hastanelerde Çalışan Yönetici Hemşirelerin Çatışma Nedenleri ve Çatışma Yönetim Tarzlarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi, 2008.

69. Baykal K., Kovancı A. Yönetici ve astlar arasındaki anlaşmazlıkların çözümüne yönelik bir araştırma, *Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi*, 2008, 3(3): 21-38.

70. Kutlu A. Çatışma Çözme Psikoeğitim Programının Ortaokul Öğrencilerinin, Çatışma Çözüm Becerileri, Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzları Üzerindeki Etkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya: Mevlana Üniversitesi, 2016.

71. T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2019.

72. McCann P, Poot J, Sanderson L. Migration, relationship capital and international travel, *Theory and evidence. Journal of Economic Geography*, 2010, 10(3): 361-387.

73. Gün Z, Bayraktar F. Türkiye'de iç göçün ergenlerin uyumundaki rolü, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2008, 19(2): 167-176.

74. Peltokorpi V, Schneider SC. Communicating acrosscultures: The interaction of cultural and language proficiency. *Proceedings of the 2009 international workshop on intercul-tural collaboration*, 2009: 289-292.

75. Schouler-Ocak M. Interkulturelle traumazentrierte Psychotherapie unter Einbeziehung eines professionellen Sprachund Kulturvermittlers, *Swiss Archives Of Neurology and Psychiatry*, 2014, 165(3): 85-9.

76. Temel Eğinli A. Kültürlerarası yeterliliğin kazanılmasında kültürel farklılık eğitimlerinin önemi, *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları*, 2011, 9(35): 215-227.

77. Taylan S. Özerklik İlkesi Çerçevesinde Hemşirenin Bağımsız Rolleri, Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, 2009.

78. Aloğlu N, Taşlıyan M, Hırlak B, Kalaycı M. Hemşirelerin sığınmacılara/göçmenlere ve türklere verdiği sağlık hizmeti algıları ve yaşanan sorunlar: Kahramanmaraş'ta bir alan çalışması, *Social Sciences Studies*, 2017, 3(6): 940-954.

79. Leininger M. What is transcultural nursing and culturally competent care?, *J Transcult Nurs*, 1999, 13(3):189- 192.

80. Goldstein SB. Construction and validation of a conflict communication scale, *Journal of Applied Social Psychology*, 1999, 29 (9): 1803-1832.

81. Arslan C. Kişilerarası Çatışma Çözme Ve Problem Çözme Yaklaşımlarının Yükleme Karmaşıklığı Açısından İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı Eğitim Psikolojisi Programı, Doktora tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2005.

82. Aydın A. Hemşirelerin Kişilerarası duyarlılık ve çatışma çözme yaklaşımları, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2013.

83. Basım HN, Hisli Şahin N, Çetin F. Kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarında kendilik algısı ve kontrol odağı, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2009, 20(2):153-163.

84. Ataca B, Berry JW. Psychological, sociocultural, and marital adaptation of Turkish immigrant couples in Canada, *Int J Psychol*, 2002, 37: 13-26.

85. Yağcıoğlu D. Kente göç etmiş bir örneklemde bireycilik toplulukçuluk ve değerler açısından kente uyum (kültürlenme) süreçleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı, İzmir: Ege Üniversitesi, 2005.

86. Karakuş P. Farklı Kimlik Gruplarında Yer Kimliği, Yerin Anlamları ve Kültürlenme Süreçleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi, 2014.

87. Şeker B, Sirkeci İ, Yüceşahin MM. *Göç ve Uyum.* Courtesy of Transnational Press, London, 2005.

88. Aliyev R, Öğülmüş S. Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürlenme düzeylerinin incelenmesi, *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2016, 4(1): 89-124.

89. Arslantekin S. 1989-1993 Yılları Arası Bulgaristan'dan Türkiye'ye Zorunlu Göç İle Gelen Kişilerin Kültürlenmede Ruhsal Durum İle İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, KKTC: Yakın Doğu Üniversitesi, 2019.

8. EKLER

Ek-1. Tez Öneri Onayı

	T.C. ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNETİM KURULU KARARLARI	
TOPLANTI TARİHİ	**TOPLANTI SAYISI**	**KARAR NO**
10/10/2018	**20**	**26**

Enstitümüz Yönetim Kurulu 10/10/2018 günü saat 15.00'da, Enstitü Müdür Vekili Doç.Dr. Ender ŞİMŞEK'in, 10/10/2018 tarih ve 672 sayılı toplantıya çağrı yazısına istinaden toplanarak aşağıdaki kararı almıştır.

GÜNDEM:

- Enstitümüz bünyesinde bulunan Hemşirelik Tezli Yüksek Lisans programına kayıtlı 175301109 numaralı Şenay Betül ÜNAL'ın, Tez Önerisinin görüşülmesi.

KARAR:

- Enstitümüz bünyesinde bulunan Hemşirelik Tezli Yüksek Lisans programına kayıtlı 175301109 numaralı Şenay Betül ÜNAL'ın, "**Altındağ İlçesinde Göç Yaşayan 18-65 Yaş Arası Bireylerde Uyum Süreci, Öfke/Çatışma Çözüm Becerilerinin Değerlendirilmesi: Tanımlayıcı Çalışma Örneği**" başlıklı tez önerisinin kabulüne, adı geçen öğrencinin tez yazımına başlamasına ve gereği yapılmak üzere Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına bildirilmesine toplantıya katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR.
10/10/2018
Raportör
Ali KAHRAMAN
Enstitü Sekreteri V.

Ek-2. Etik Kurul Onayı

322

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ (AYBÜ)
ETİK KURULU
PROJE ONAY BELGESİ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlı Bilimleri Fakültesi/Enstitüsü Hemşirelik bölümü öğrencilerinden Şenay Betül ÜNAL'ın, Altındağ İlçesinde Göç Yaşayan 18-65 Yaş Arası Bireylerde Uyum Süreci, Öfke/Çatışma Çözüm Becerilerinin Değerlendirilmesi: Tanımlayıcı Çalışma Örneği adlı araştırması değerlendirilmiştir.

Proje etik açısından uygun bulunmuştur. ☑
Proje etik açısından geliştirilmesi gerekmektedir. ☐
Proje etik açısından uygun bulunmamıştır. ☐

AYBÜ ETİK KURULU KARARI (Etik Kurul tarafından doldurulacaktır)	
Araştırma kodu (Yıl – Araştırma sıra no)	2018- 357
Başvuru formunun Etik Kurula ulaştığı tarih	19.10.2018
Etik Kurul Karar toplantı tarihi ve karar no	21.11.2018-34
Yer	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Esenboğa Külliyesi
Katılımcılar	Formda imzası bulunan üyelerimiz toplantıya katılmıştır.

KURUL BAŞKANI, BAŞKAN YARDIMCISI VE ÜYELER:

		İMZA
Prof. Dr. Cem Şafak ÇUKUR	**Başkan**	
Prof. Dr. Tekin AKDEMİR	**Bşk. Yrd.**	
Prof. Dr. Necmiye ÜN YILDIRIM	**Üye**	
Prof. Dr.Seldağ GÜNEŞ PESCHKE	**Üye**	
Dr. Ögr. ÜyesiÖzge GÖKBULUT ÖZDEMİR	**Üye**	
Dr. Ögr. Üyesi Fatma DOĞAN GÜZEL	**Üye**	
Dr. Ögr. ÜyesiBehlül TOKUR	**Üye**	
Dr. Ögr. ÜyesiŞule KAYA	**Üye**	
Dr. Ögr. Üyesi Birgül ÖZKAN	**Üye**	

11

Ek-3. Çalışma İzni Onayları

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
İl Emniyet Müdürlüğü

2-15/385

Sayı : 58604142.6735.(91244)-50986
Konu : Tez Çalışması-Şenay Betül ÜNAL

30/12/2018

DAĞITIM YERLERİNE
(YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE)

İlgi : Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Rektörlüğü Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nün 13/12/2018 tarihli ve 77704820-605.01-E.8101 sayılı yazısı.

İlgi sayılı yazı ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Rektörlüğü Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik tezli Yüksek Lisans programına kayıtlı, Şenay Betül ÜNAL isimli öğrencinin "Altındağ ilçesinde Göç yaşayan 18-65 yaş arası bireylerde uyum süreci,öfke/çatışma çözüm becerileri değerlendirmesi ve tamamlayıcı çalışma örneği" konulu tez çalışması bildirilmiştir.

Söz konusu ismi geçen şahıs tarafından yapılacak olan çalışma gereği ilçeniz sorumluluk bölgesi dâhilinde aldırılan genel asayiş tedbirleri çerçevesinde 15.01.2019 – 15.03.2019 tarihleri arasında ekiplerinizce gerekli Emniyet tedbirlerinin alınarak herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesini.

Ayrıca; uygulama ile ilgili herhangi bir olumsuzluk olması durumunda Güvenlik Şube Müdürlüğü Nöbetçi Amirliğine (303 53 25) bilgi verilmesini arz ve rica ederim.

Birol GEMALMAZ
İl Emniyet Müdürü a.
İl Emniyet Müdür Yardımcısı
2. Sınıf Emniyet Müdürü

Ek: Anket Formu (EKİ KOYULMADI)

Dağıtım:
Gereği:
Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğüne

Bilgi:
Muhabere Elektronik Şube Müdürlüğüne
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Rektörlüğüne

07.01.2019
Sağlık B. Amiri
F. D. Kolluğu
Şefi uygundur

Ankara Emn. Md. Güvenlik Şb. Md

Bilgi İçin Haydar ÇAKIROĞLU
Telefon No: 0312 303 53 75 Faks No: 0312 384 08 72

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.2844378 08.02.2019
Konu : Araştırma izni

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) 21/01/2019 tarihli ve 2814 sayılı yazınız.

Enstitünüz Yüksek Lisans Öğrencisi Şenay Betül ÜNAL' ın **"Altındağ ilçesinde göç yaşayan 18-65 yaş arası bireylerde uyum süreci, öfke çatışma çözüm becerilerinin değerlendirilmesi: Tanımlayıcı çalışma örneği"** konulu tez çalışması kapsamında uygulama yapma talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve uygulamanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Uygulama formunun (6 sayfa) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesine gönderilmesini rica ederim.

Turan AKPINAR
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmzalıdır
Aslı ile Aynıdır
08.02.2019

Adres: Emniyet Mah. Alparslan Türkeş Cad. 4 A Yenimahalle
Bilgi için: Emine KONUK
Elektronik Ağ. ankara.meb.gov.tr
e-posta: istatistik06@meb.gov.tr
Tel: 0 (312) 212 36 00
Faks: 0 ( )

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 4e1a-58fd-3402-8f7f-1bd1 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

-E.1595
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Sayı : 14588481-605.99-E.828327
Konu : Araştırma izni

11.01.2019

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü)

İlgi: MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 nolu Genelgesi.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünde Hemşirelik tezi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Şenay Betül Uyar'ın izin talebi Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2017/25 Sayılı Genelgesi'nin 12. Maddesi gereğince araştırma Önerisi, veri toplama ve tüm evraklar ile birlikte İl Milli Eğitim Müdürlüğüne müracaat edildiği takdirde komisyonumuzca değerlendirilecektir.

Bilgilerinize rica ederim.

Turan AKPINAR
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı İle Aynıdır
11/01/2019

Adres: Alparslan Türkeş cad. Emniyet Mah 4 A
Yenimahalle ANKARA
Elektronik Ağ: ankara.meb.gov.tr
e-postal. istatistik06@gmeb.gov.tr

Bilgi için: Ayşe ARDA
Tel: 0 (312) 212 36 60
Faks: 0 (312) 224 62 36

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden d132-ada2-37a6-86d3-a61d kodu ile teyit edilebilir.

Ek-4. Hasta Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

Bu çalışma, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsüne bağlı olarak Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı Yüksek lisans programı çerçevesinde yürütülen bir tez çalışmasıdır. Bu çalışma, yabancı bireylerin göç sonrası Türk kültürüne uyumunu anketlerle değerlendirmek ve göç yaşayan bireylerin kültürleşme durumlarının, bireylerin çatışma davranışlarının varlığı ve çözme yaklaşımları ile göçe ilişkin değişkenlerden nasıl etkilendiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Soruların, doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Sizin içten ve gerçek cevaplar vermeniz araştırmadan elde edilen verilerin geçerli ve güvenilir olmasını sağlayacaktır. Çalışmada sizden kimliğinizi belirleyici bilgiler istenmemektedir. Cevaplarınız saklı tutulacak ve bütün cevaplar araştırma amacıyla değerlendirilecektir. Bu çalışmada üç tane anket yer almaktadır. Gösterdiğiniz ilgi, yardım ve iş birliği için teşekkür ederim.

Araştırmacı: ŞENAY BETÜL ÜNAL

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Birgül Özkan

Çalışmanın adı: Altındağ İlçesine Göç Etmiş 18-65 Yaş Arası Bireylerde Uyum Süreci, Kültürleşme ve Çatışma Çözüm Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi: Tanımlayıcı Çalışma Örneği

Çalışmanın amacı: Bu çalışma, göçmenlerin göç yaşayan bireylerin uyum süreçlerinin değerlendirilerek gereksinimlerini saptamak amacıyla yapılmaktadır.

Yukarıda yer alan ve verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

EK-5. Kişisel Bilgi Formu

1. **Cinsiyet**

   ( ) Kadın ( ) Erkek

2. **Medeni Durum**

   ( ) Evli ( ) Bekâr

3. **Herhangi Bir İşte Çalışıyor Musunuz?**

   ( ) Evet ( ) Hayır

4. **Mesleğiniz Nedir? :**

5. **Çocuk Sayısı?**

6. **Anadiliniz nedir? :**

   ( ) Arapça ( ) Türkçe ( ) Süryanice ( ) Kürtçe

7. **Etnik Köken? :**

   ( ) Arap ( ) Türkmen ( ) Kürt

8. **Din Mensubiyeti? :**

   ( ) Müslüman ( ) Hristiyan

9. **Kaç Yıldır Türkiye'desiniz? :**

10. **Evde Kaç Kişi Birlikte Yaşıyorsunuz? :**

11. **Suriye'ye Kıyasla Ekonomik Durumunuzu Nasıl Görüyorsunuz?:**

    ( ) Kötü ( ) Aynı ( ) İyi

12. **Suriye'den Göç Etmesine Neden Olan Faktör/ler: (birden fazla işaretleyebilirsiniz.**

    ( ) Can Güvenliği

    ( ) Çevresindekilerin göç etmesi

    ( ) Ekonomik

    ( ) Mezhepsel sorunlar

    ( ) Etnik sorunlar

    ( ) Savaştan Kaçmak

13. Türkiye'ye Göç Edilmesinde Etkili Olan Faktör/ler ,

( )Yaşadığım yere yakın

( )Güvenli

( ) İş olanakları fazla

( ) Baskıcı ortamın olmaması

( ) Akrabalarımın olması

( ) Kültürel yakınlık

14. Herhangi Bir Kampta Kaldınız mı?

( ) Evet ( ) Hayır

15. Kaldıysanız Ayrılma Nedeniniz Nedir

( ) Kamp şartlarının zor olduğu

( ) Özel hayatına müdahale

( ) Ekonomik sebeplerden dolayı ayrılma

( ) Akrabalarının yanına gitmek için

Ek-6. Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımları Ölçeği

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Kararsızım	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Bir kimse ile telefonda tartışmak benim için, yüz yüze tartışmaktan daha rahattır.	1	2	3	4	5	6	7
2	Ailemden birisi ile tartışmamı, komsular duysalardı utanırdım.	1	2	3	4	5	6	7
3	Tartışma sırasında, benim ne düşündüğümü diğer kişilerin bilmesine izin vermemeye çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7
4	Bir tartışmayı çözmek için harekete geçmeden önce, tartışmanın kendi kendine hallolup olmayacağını görmek için beklerim.	1	2	3	4	5	6	7
5	Bir tartışma sırasında duyguları ifade etmek bir zaman kaybıdır.	1	2	3	4	5	6	7
6	Tartışmalardan nefret ederim.	1	2	3	4	5	6	7
7	Kendisi ile aynı fikirde olmadığımı rahatça söyleyebileceğim pek fazla insan yoktur.	1	2	3	4	5	6	7
8	Bir kimse ile tartışırken, yüz yüze oturmaktan çok yan yana oturmayı daha rahat bulurum.	1	2	3	4	5	6	7
9	Duyguları ortaya koymak, sadece çatışmaları daha kötü hale getirir.	1	2	3	4	5	6	7
10	Bir tartışmada, kendi bakış açımı mümkün olduğu kadar az açığa vurmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7
11	Toplum içinde tartışan diğer insanları gördüğümde rahatsız olurum.	1	2	3	4	5	6	7
12	Komsularım çok fazla gürültü yaparlarsa, komsularımla kendim konuşmaktansa, polisi aramayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
13	Tartıştığım insan, beni inançlarım ve düşüncelerim hakkında konuşmaya zorladığı zaman sinirlenirim.	1	2	3	4	5	6	7
14	Sinirliysem, bu kontrolü kaybettiğim içindir.	1	2	3	4	5	6	7
15	Arkadaşlarımla nadiren tartışırım.	1	2	3	4	5	6	7
16	Bir lokantada tartışma yapmaktan rahatsız olmam.	1	2	3	4	5	6	7
17	Bir tartışmada kendimle ilgili tartışılmayacak pek çok şey vardır.	1	2	3	4	5	6	7
18	Tartışmalar eğlenceli olabilir.	1	2	3	4	5	6	7
19	Tartışmalarda duygularımızı göstermek, güçsüzlüğümüzün ifadesidir.	1	2	3	4	5	6	7
20	İnsanlarla anlaşmazlık noktalarımı, onlara yazı yazarak ifade etmektense, onlarla doğrudan konuşarak ifade etmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
21	Halka açık bir yerde bir tartışma içerisine girmekten çekinmem.	1	2	3	4	5	6	7
22	Bir Arkadaşımın bana borcu olursa, borcunu ödemesini doğrudan kendisine söyleyerek isterim.	1	2	3	4	5	6	7
23	Tartışmalardan kaçınırım.	1	2	3	4	5	6	7
24	Birisi ile tartışma yaptığımda, etrafta diğerlerinin olup olmadığına dikkat etmem.	1	2	3	4	5	6	7
25	Bir tartışma sırasında, tartıştığım insanlarla göz göze gelmekten hoşlanmam.	1	2	3	4	5	6	7

26	Benim bulunduğum yerde diğer kişilerin birbirleriyle tartışmasından hoşlanmam.	1	2	3	4	5	6	7
27	Diğer kişilerin duygularını ifade etmesi beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6	7
28	Bir tartışma sırasında diğer insanların kişisel inanç ya da düşüncelerini açıklaması beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6	7
29	Bir arkadaşım beni üzerse, bunu beni üzen arkadaşımdan çok, başka bir arkadaşımla tartışmayı tercih ederim	1	2	3	4	5	6	7
30	Tartıştığım konu hakkında bilgisi olması gerekenlerin dışında hiç kimsenin yanımda bulunmasını istemem.	1	2	3	4	5	6	7
31	Bir insanın neden üzgün olduğunu sormak yerine bunu tahmin etmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
32	Bana sorulmadığı sürece, fikrimi nadiren kendiliğimden açıklarım.	1	2	3	4	5	6	7
33	Çatışma durumunda tarafsızımdır.	1	2	3	4	5	6	7
34	Tartışma sırasında görüşlerimi açıkça belirtirim.	1	2	3	4	5	6	7
35	Halka açık yerlerde tartışmaktan çekinirim.	1	2	3	4	5	6	7
36	Bir tartışmada, ilgilerimi ve ihtiyaçlarımı ifade etmede rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
37	Bir tartışmada duygularımı saklarım.	1	2	3	4	5	6	7
38	Bir Arkadaşımın yaptığı bir şeyden dolayı üzülürsem, onunla hemen bunu tartışırım.	1	2	3	4	5	6	7
39	Bir tartışmada diğer kişilerin düşünceleri ve inançları hakkında her şeyi bilmek isterim.	1	2	3	4	5	6	7
40	Başkalarının, benimle tartışma başlatmasını pek önemsemem.	1	2	3	4	5	6	7
41	Bir tartışmada diğer kişiler, bana düşüncelerimi ve fikirlerim sorduğunda memnun olurum.	1	2	3	4	5	6	7
42	Tartışma sırasında insanlar duygularını göstermeye başladığında kaçmak isterim.	1	2	3	4	5	6	7
43	Bir insanla çatıştığımda, sorunu ona karsı daha nazik olarak çözmeye çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7
44	Çatışma durumunda diğerleri kim olursa olsun düşüncelerimi ifade etmede kendimi rahat hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
45	Diğer kişilerin tartıştığı bir çatışma ortamında bulunmak benim canımı sıkmaz.	1	2	3	4	5	6	7
46	Diğer kişilerin fikirlerine karşı çıkmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
47	Bana göre duyguları açıklamak, tartışmaları çözmenin önemli bir bölümüdür.	1	2	3	4	5	6	7
48	Tartışmaları, yüz yüze tartışarak çözmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
49	Bir kişi, diğer kişiler etrafta olduğu için benimle bir anlaşmazlığı tartışmayı reddettiğinde sinirlenirim.	1	2	3	4	5	6	7
50	Duygularını kolayca ifade eden insanlardan çekinirim.	1	2	3	4	5	6	7
51	Diğer bir Arkadaşın bulunduğu bir yerde başka bir arkadaşla tartışmaktan rahatsız olurum.	1	2	3	4	5	6	7
52	Sık sık tartışmalar başlatırım.	1	2	3	4	5	6	7
53	Eğer bir is arkadaşım, benim yaptığım bir ise kalkışırsa, durumu patrona anlatmaktansa bunu doğrudan kendisine söylemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
54	Bir tartışmada, duygularımı açıkça ifade ederim.	1	2	3	4	5	6	7

55	Çatışmaları ilginç bulurum.	1	2	3	4	5	6	7
56	İnsanların, bir münakasa sırasında, duygularımı anlatmamı istemesinden hoşlanmam.	1	2	3	4	5	6	7
57	Bir aile üyesinin, ne düşündüğümü ben söylemeden bilmesini umarım.	1	2	3	4	5	6	7
58	Bir tartışmada, duygular dâhil her şey açık olmalı.	1	2	3	4	5	6	7
59	Toplum içinde tartışırken özel bir yerde tartıştığım kadar rahat olurum.	1	2	3	4	5	6	7
60	Birisinin, bana kızgın olduğu halde konuyu benimle tartışmak istemediğini öğrenince üzülürüm.	1	2	3	4	5	6	7
61	Satın aldığım bir şey defolu olduğunda onu geri veririm.	1	2	3	4	5	6	7
62	Duyguları açık bir şekilde ifade etmek, gücü gösterir.	1	2	3	4	5	6	7
63	Eğer bir arkadaş, yapmış olduğumuz bir tartışmayı, diğer insanlara söylerse bunu önemsemem.	1	2	3	4	5	6	7
64	Diğer insanlar, duygularımı ifade etmede cesaretimi kırdığında hayal kırıklığına uğramış hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
65	Bir tartışma sırasında genellikle sessiz kalırım.	1	2	3	4	5	6	7
66	Tartışmalar benim canımı sıkmaz.	1	2	3	4	5	6	7
67	Arkadaşımla bir tartışmadan sonra, çatışma çözülmüş olsa bile, tekrar arkadaşımı görmek beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6	7
68	İnsanlar kendi duygularını açıkladığında tartışma daha kolay çözülebilir.	1	2	3	4	5	6	7
69	Tartışmalar ilişkileri ilginç hale getirir.	1	2	3	4	5	6	7
70	Bulunduğum yerde yabancıların tartışmalarını önemsemem.	1	2	3	4	5	6	7
71	Diğer insanların fikirlerime meydan okumalarından hoşlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
72	Bir tartışma sırasında, diğer insanlar kendi duygularını ifade ettiğinde, kendimi rahat hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
73	Çatışmadan kaçınırım.	1	2	3	4	5	6	7
74	Toplum içinde tartışırım.	1	2	3	4	5	6	7
75	Bir tartışmadan sonra çok üzülürüm.	1	2	3	4	5	6	7

Ek-7. Kültürlenme Ölçeği

		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Anadilimi Türkçeden daha iyi yazıyorum	1	2	3	4	5
2	Hem anadilimde hem de Türkçede iyi yazıyorum	1	2	3	4	5
3	Zorunlu olmadıkça Türkçe konuşmuyorum	1	2	3	4	5
4	Artık sadece Türkçe konuşuyorum	1	2	3	4	5
5	Hem Türkçeyi hem de anadilimi istediğim zaman rahatlıkla kullanıyorum.	1	2	3	4	5
6	Kendi evimde ve hemşerilerimle beraberken sadece anadilimi kullanıyorum.	1	2	3	4	5
7	Kendi evimde ve hemşerilerimle beraberken sadece Türkçeyi kullanıyorum.	1	2	3	4	5
8	Sadece kendi anadilimde şaka yaparım	1	2	3	4	5
9	Artık sadece Türkçe şaka yapıyorum.	1	2	3	4	5
10	Hem Türkçe hem de anadilimde şaka yaparım	1	2	3	4	5
11	Sadece kendi anadilimde düşünürüm	1	2	3	4	5
12	Türkçe düşünmeyi tercih ediyorum	1	2	3	4	5
13	Hem Türkçe hem de anadilimde düşünürüm	1	2	3	4	5
14	Duygu ve düşüncelerimi sadece anadilimde ifade etmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
15	Duygu ve düşüncelerimi sadece Türkçe ifade etmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
16	Duygu ve düşüncelerimi her iki dilde rahatlıkla ifade edebilirim.	1	2	3	4	5
17	Kendi ülkemin vatandaşlarıyla daha iyi anlaşırım.	1	2	3	4	5
18	Türkiyelilerle daha iyi anlaşırım.	1	2	3	4	5
19	Hem Türkiyelilerle hem de kendi ülkemin vatandaşlarıyla iyi anlaşırım.	1	2	3	4	5
20	Düşüncelerimi sadece Türkiyelilerle paylaşmayı tercih ediyorum.	1	2	3	4	5
21	Düşüncelerimi hem Türkiyelilerle hem de kendi vatandaşlarımla paylaşırım.	1	2	3	4	5
22	Sadece Türkiyelilerle sosyalleşmeyi tercih ediyorum.	1	2	3	4	5
23	Hem kendi vatandaşlarımla hem de Türkiyelilerle sosyalleşirim.	1	2	3	4	5
24	Arkadaşlarımı sadece Türkiyeliler arasından seçerim.	1	2	3	4	5
25	Arkadaşlarımı hem Türkiyeliler hem de kendi vatandaşlarımdan seçerim	1	2	3	4	5
26	Kendi ülkemde yaşamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
27	Türkiye'de yaşamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
28	Hem Türkiye'de hem de kendi ülkemde yaşayabilirim.	1	2	3	4	5
29	En yakın arkadaşlarım kendi vatandaşlarımdan oluşur.	1	2	3	4	5
30	En yakın arkadaşlarım Türkiyelilerden oluşur.	1	2	3	4	5
31	Arkadaş seçiminde ayrım yapmam.	1	2	3	4	5
32	Sadece Türkiyelilerin bulunduğu sosyal ortamları tercih ederim.	1	2	3	4	5
33	Hem Türkiyelilerin hem de kendi vatandaşlarımın bulunduğu sosyal ortamları tercih ederim.	1	2	3	4	5
34	Sadece Türkiyelilerin bulunduğu ortamlarda değerli olduğumu hissediyorum.	1	2	3	4	5
35	Her ortamda değerli olduğumu hissederim.	1	2	3	4	5
36	Sadece Türkiyelilerin yanında kendimi rahat hissederim.	1	2	3	4	5
37	Her ortamda kendimi rahat hissederim.	1	2	3	4	5

38	Sadece Türkiyelilerden oluşan sosyal grubun etkili bir üyesiyim.	1	2	3	4	5
39	Sadece Türkiyelilerden hem de vatandaşlarımdan oluşan sosyal grubun etkili bir üyesiyim.	1	2	3	4	5
40	Vatandaşlarımın beni daha iyi anladığını düşünüyorum	1	2	3	4	5
41	Türkiyelilerin beni daha iyi anladığını düşünüyorum	1	2	3	4	5
42	Türkiyelilerin de vatandaşlarımın da beni anladığını düşünüyorum	1	2	3	4	5
43	Gelecek için planlarımı ülkeme göre yapıyorum.	1	2	3	4	5
44	Gelecek için planlarımı Türkiye'ye göre yapıyorum.	1	2	3	4	5
45	Sadece Türklerin milli marşına ve bayrağına saygı duyarım.	1	2	3	4	5
46	Hem Türklerin hem de ülkemin milli marşına ve bayrağına saygı duyarım.	1	2	3	4	5
47	Sadece ülkemi memleketim olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
48	Sadece Türkiye'yi memleketim olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
49	Hem Türkiye'yi hem de ülkemi memleketim olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
50	Vatandaşlarımı daha çok severim.	1	2	3	4	5
51	Türkiyelileri daha çok severim	1	2	3	4	5
52	Türkiyelileri de vatandaşlarımı da çok severim.	1	2	3	4	5
53	Kendimi kendi ülkeme ait hissediyorum.	1	2	3	4	5
54	Kendimi Türkiye'ye ait hissediyorum.	1	2	3	4	5
55	Kendimi hem Türkiye'ye hem de kendi ülkeme ait hissediyorum.	1	2	3	4	5
56	Kendimi her iki ülke insanlarından da farklı görmem.	1	2	3	4	5
57	Kendimi yetiştiğim kültüre yakın hissediyorum.	1	2	3	4	5
58	Yetiştiğim kültürden çok buradaki kültüre kendimi yakın hissediyorum.	1	2	3	4	5
59	Kendimi her iki kültüre de yakın hissediyorum.	1	2	3	4	5
60	Boş zamanlarımı genellikle vatandaşlarımla geçirmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
61	Boş zamanlarımı genellikle Türkiyelilerle geçirmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
62	Boş zamanlarımı her iki ülke vatandaşlarıyla geçiririm.	1	2	3	4	5
63	Sadece Türk müziğini dinlerim.	1	2	3	4	5
64	Her iki ülke müziğini de dinlerim	1	2	3	4	5
65	Ülkemin yemeklerini tercih ediyorum.	1	2	3	4	5
66	Her iki ülke yemeklerini de severim.	1	2	3	4	5
67	Vatandaşlarım gibi giyinmeyi tercih ediyorum	1	2	3	4	5
68	Türkiyeliler gibi giyinmeyi tercih ediyorum.	1	2	3	4	5
69	Her iki ülkenin de giyim tarzını beğenirim.	1	2	3	4	5
70	Ülkemin gelenek ve göreneklerine göre yaşarım.	1	2	3	4	5
71	Türkiyelilerin gelenek ve göreneklerine göre yaşarım.	1	2	3	4	5
72	Gerektiğinde iki ülkenin de gelenek ve göreneklerine göre yaşarım.	1	2	3	4	5
73	Ülkemin eğlence türlerini tercih ediyorum.	1	2	3	4	5
74	Türkiyelileri insan ilişkilerinde daha eşitlikçi buluyorum.	1	2	3	4	5
75	Sadece vatandaşlarımla çıkmayı tercih ediyorum.	1	2	3	4	5
76	Sadece Türkiyelilerle çıkmayı tercih ediyorum.	1	2	3	4	5
77	Her iki ülke vatandaşlarıyla çıkabilirim.	1	2	3	4	5
78	Vatandaşlarım etnik kökenimden dolayı beni dışlamaz.	1	2	3	4	5
79	Her iki ülkede de etnik kökenimden dolayı dışlanmam.	1	2	3	4	5
80	Ülkemden bağlarımı koparmam çok zor.	1	2	3	4	5
81	Her iki ülkeden de bağlarımı koparmam çok zor.	1	2	3	4	5
82	Kendimi duygusal olarak vatandaşlarıma daha yakın hissediyorum.	1	2	3	4	5
83	Kendimi duygusal olarak Türkiyelilere daha yakın hissediyorum.	1	2	3	4	5
84	Kendimi duygusal olarak her iki ülke vatandaşlarına da yakın hissediyorum.	1	2	3	4	5

Ek-8. Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri

		Kesinlikle Doğru	Doğru	Kısmen Doğru	Pek Doğru Değil	Doğru Değil	Kesinlikle Doğru Değil
1	Yeni koşulların oluşturduğu stresle baş etme yollarım vardır.						
2	Başka bir kültürde de iyi bir yaşam sürdürebileceğime inanıyorum.						
3	İnsanlarla iletişim kurduğumda onların düşüncelerini ve hislerini anlamaya çalışırım.						
4	Nerede olursam olayım, hayatla baş edebilme yeteneğime güvenirim						
5	Farklı insanlarla iletişim kurmaktan hoşlanırım.						
6	Aşina olmadığım ortamlarda bile amaçladığım şeyi başarabileceğimi hissederim.						
7	Farklı bir kültüre ilişkin gaf yaptığımda gülüp geçebilirim.						
8	Farklı insanlarla aynı ortamda bulunmaktan hoşlanırım.						
9	Başkalarının beni nasıl gördüklerine ilişkin algılamalarım gerçekçidir.						
10	Farklı kültürlerden gelen insanlarla beraber çalıştığım zaman, onlardan kabul görmek benim için önemlidir						
11	Özel ilgi alanlarımız farklı olan birçok arkadaşım vardır.						
12	Tüm insanların, hangi ırktan olursa olsun, eşit değerde olduklarına inanırım.						
13	Yeni şeyler denemekten hoşlanırım.						
14	Şu andakinden, daha sakin bir yaşam tarzını benimsemek durumunda kalsaydım, oldukça tedirgin olurdum.						
15	Kendine güveni olmayan insanların, kendilerine güvenmeleri konuşunda onları cesaretlendiririm.						
16	Benden farklı geçmişe sahip birçok adaydan birini seçip işe almam gerekse en doğru kararı vereceğimden eminim.						
17	Eğer fikirlerim benden farklı olan insanların fikirleri ile çatışırsa, başkalarınınki yerine kendi fikirlerimi takip ederim.						
18	Dünyanın herhangi bir yerinde yaşayabilir ve yaşamdan zevk alabilirim.						
19	Benden farklı olan insanların yanındayken olduğum gibi davranmaktan ziyade onları etkilemek benim için daha önemlidir.						
20	Benden farklı olsalar da insanların ne hissettiğini algılayabilirim						
21	Kolaylıkla arkadaşlık kurabilirim.						
22	Benden farklı olan insanlarla birlikteyken kendimi yalnız hissederim						
23	Yeni yiyecekleri denemekten hoşlanmam.						

24	Her kültürün sunacak değerli bir şeyi olduğuna inanırım.						
25	Değerlerimi paylaşmayan insanların arasındayken bile kendi kişisel değerlerimi savunurum						
26	Yeni bir ortamda veya koşulda yaşamaya başlayıp başarısız olsam da, yine de kendimi sevmeye devam ederim						
27	Benden farklı olan insanları anlama konuşunda iyi değilimdir.						
28	İnsanların kültürel farklılıklarının, hakkımdaki algılamalarını nasıl etkilediğine dikkat ederim.						
29	Yeni deneyimler yaşamak hoşuma gider.						
30	Yabancı çevrelerde bile, tek başına vakit geçirmekten hoşlanırım.						
31	Benden çok farklı olan insanlarla birlikte çalışırken cesaretim nadiren kırılır						
32	Beni tanıyan insanlar, beni başkalarının farklılıklarına hoşgörü göstermeyen biri olarak tarif ederler.						
33	Hareketlerimin başkaları üzerinde nasıl bir etki yarattığını dikkate alırım						
34	Alışılmadık durumlara karşı pozitif bir tutum ile yaklaşmak benim için zordur.						
35	Çevremdekiler benden farklı değerlere sahip olsalar bile, yine de ben kendi değerlerime göre karar veririm						
36	Yeni bir kültürde karşılaşabileceğim her türlü olumsuz duygularla baş edebilirim.						
37	Benden farklı olan insanlarla karşılaştığım zaman, onların farklılıkları ile ilgili olarak yargılayıcı bir duyguya kapılırım.						
38	Benden farklı olan insanlarla beraberken, onların davranışlarını kendi kültürleri çerçevesinde yorumlarım.						
39	Koşulların belirsiz olduğu ortamlarda bile çalışabilirim.						
40	Benden farklı olan insanlarla karşılaştığım zaman, onlar hakkında daha fazla şey öğrenmek isterim.						
41	Bireysel değer sistemim, diğer insanların değerlerine uymaya değil, kendi inançlarıma dayalıdır						
42	Yeni ve bilinmedik ortamlarda doğru iletişim kurabilme yeteneğime güvenirim.						
43	Benden farklı düşünen insanlarla sohbet etmekten hoşlanırım.						
44	Yeni veya yabancı bir çevrede olduğum zaman açık fikirli davranırım.						
45	Kusurlarımı ve eksikliklerimi başkalarının bunları nasıl gördüğüne bakmadan kabul edebilirim.						
46	Kendi kültürel geçmişleri ne olursa olsun, başkalarının bana saygı duymasını beklerim.						
47	Yeni insanlarla veya durumlarla karşılaşmanın stresi ile baş edebilirim.						
48	Benden farklı olan insanlarla yüz-yüze geldiğimde, onlardan hoşlanacağımı düşünürüm.						
49	Farklı kültürlerden insanlar ile konuşurken, beden diline dikkat ederim						

Ek-9. Özgeçmiş

KİŞİSEL BİLGİLER	
Adı Soyadı	: Şenay Betül Ünal
Doğum tarihi	: 15.04.1990
Doğum yeri	: Keçiören
Medeni hali	: Bekar
Uyruğu	: T.C.
Adres	: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ankara
Tel	: 05316033590
E-mail	: betul9090@hotmail.com
EĞİTİM	
Lise	: Fatih Sultan Mehmet Lisesi
Lisans	: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
YABANCI DİL BİLGİSİ	
İngilizce	: 73.75 YÖK Dil
ÜYE OLUNAN MESLEKİ KURULUŞLAR	
Türk Hemşireler Derneği	